БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой. БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 253 (5145)
Суббото
Декабриин
21
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Машинно-тракторна паркые хабарай тарилгада хаһа соонь жэшээтэ һайнаар бэлэд хэхын түлөө тэмсэхэ гээшэ үндэр ургасын түлөө, ажалшадай ажаһуудалай хэмжээе дээшэлүүлхын түлөө, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые улам шангадхахын түлөө тэмсэхэ гэһэн удхатай.

„Правда“

МТС-үүдэй эгээл шухала зорилго

Социалистическэ газартаряалангай культурые дээшэлүүлэн, газарые зүбөөр ба эрхим шанартайгаар элдүүрилжэ, үндэр баян ургаса туйлаха ябадалда МТС-үүд ехэхэн үүргэтэй байна. Ушарынь, республикын колхозуудай тарилгын газарай диилэнхи хубинь трактор машинануудаар элдүүрилэгдэдэг болонхой.

Тиимэһээ тракторнуудай заһабарилгада тон шухала анхарал хандуулагдаха ёһотой. Ерэхэ жэл элбэг ургаса заабол хуряаха гэһэн зорилго табигдаад байхада трактор бүхэн, плуг бүхэн, газар элдэхэ зэмсэг бүхэн хүсэд бэлэн болгогдоһон байха зэргэтэй байна.

1946 оной дүрбэдэхи квартал соо республикын МТС-үүд хамта 600 трактор ба хүдөө ажалай прицепной хэдэн олон машинануудые заһабарилха түсэбтэй. Теэд, энэ кварталай эсэслэжэ байһан болобошье, түсэбэй хахадыншье дүүргэгдээгүй байха юм. Трактор машинануудай заһабарилгын дүрбэдэхи кварталай түсэб тэһалдаха түйлда хүрөөд байна. Юундэ иимэ болооб? Олонхи аймагуудай партийна, советскэ, илангаяа газартаряалангай органууд МТС-үүдые муугаар хүтэлбэрилдэг, заһабарилгын хойноһоо хүсэд шалгалта хэдэггүй, нютаг дээрэ байһан бүхы арга-боломжонуудаа бүрин хэрэглэхын тула хэмжээнүүдые абадаггүй байна.

Тиимэһээ зарим нэгэн харюусалгагүй директорнууд зоргоороо орожо, ямаршье жаяг заршам сахингүй, заһабарилгые таһалдуулха аюулда хүргэнэ. Энээндэ Курбын МТС-ые баримта болгон харуулая. Энэ МТС дүрбэдэхи кварталай заһабарилгын түсэбые миил 41,6 процент дүүргээ. Хүдөө ажалай машинануудые бүри муугаар заһабарилна. МТС-эй директор нүхэр Воробьев гэгшэ иимэ байдалаа хоер нюдөөрөө хаража байгаад заһабарилгые шангадхаха талаар энэ гэхэ хэмжээ абанагүй. Хэтэрхэдээ, аяар мүнөө хүртэр заһабарилагшадай бэйра байдалыешье таарамжатай зохид болгоодүй байха юм.

Тэрэшэлэн Итанцын, Үшөөтэйн ба бусад МТС-үүд трактор машинануудые түргэнөөр ба эрхим шанартайгаар заһабарилха талаар бодото хэмжээнүүдые абангүй, энэ шухала хэрэгые хойшонь татажа байна.

ПСЗ, Главлесомехзавод ба ажаүйлэдбэриин бусад предприятинүүд МТС-үүдтэ туһалнагүй. Тэдэ запасной хэрэгсэлнүүдые гаргаха түсэбүүдээ муугаар дүүргэнэ. Гэхэтэй хамта тэдэнэй гаргаһан зэргэн запасной хэрэгсэлнүүдыешье Сельхозснаб ба автотракторосбыт болбол машинно-тракторна станцинуудта саг соонь хүргэдэггүй. Хэтэрхэдээ запасной частьнуудые абаашаяа МТС-үүдһээ зорюута ерэһэн түлөөлэгшэдтэ албан хойроо хандажа тэдэниие хэдэн хоногоор хүлеэлгэдэг байгаа.

Трактор ба хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдые түргэн ба эрхим шанартайгаар заһабарилха ябадалые имагтал тракторист, комбайнер болон бүхы заһабарилагшад шиидхэхэ байһаниинь мэдээжэ. Тиимэлэ тэдэнэрые шухала эрилтэнүүдээрынь хангаха гээшэ тон шухала. Заһабарилгын мастерской болон трактористнуудай гэр байранууд урин дулаан, культурно-болбосон байха зэргэтэй. Үргэн хэрэглэлэй эд бараан (зуруул, мылэ, керосин, дабһан мэтэ) трактористнуудта түрүүшын ээлжээндэ үгтэхэ ёһотой байна. Зүгөөр, Тарбагатайн, Ториин ба бусад аймагуудай худалдаа-наймаанай эмхи зургаанууд үргэн хэрэглэлэй эд бараае МТС-үүдтэ хүргэнгүй, харин ондоо тээшэнь гаргашалдаг байха юм. Тиимэ ябадалые ябашье тэсэшэгүй. Бурмонкоопсоюз ба аймагуудай хүтэлбэрилхы эмхи зургаанууд трактористнуудта зорюулһан эд бараае ондоо тээшэнь гаргашалжа байһан ябадалые дары усадхаха зорилготой.

Мүнөө заһабарилгын темп ба шанарые хаа-хаанагүй эрид шангалхаха саг ерээ. Тиихын тулада МТС, бригада, заһабарилагша бүхэнэй дундахи социалистическэ мүрысөөе улам эршэдхэхэ, түрүүшүүлэй дүршэлые хаа-хаанагүй тарааха, түрүү заһабарилагшадые урмашуулха хэмжээнүүдые абаха шухала. Дүрбэдэхи кварталай заһабарилгын түсэбүүдые болзорһоо урид үлүүлэн дүүргэһэн Жиримскэ (директорынь нүхэр Тупикин), Хориин (директорынь нүхэр Далбаев) МТС-үүдэй түрүү дүршэлые МТС бүхэн халан абаха уялгатай. Манай газетын мүнөөдэрэй номерто Хориин МТС-эй директор нүхэр Далбаевай статья толилогдобо. Энээн соо тус МТС-эй заһабарилагшадай ямараар хүдэлмэрилдэг тухай бэшэгдэһэн байна.

Нютагуудтахи партийна, советскэ органууд, газартаряалангай Министерство МТС-үүдһээ эрхим хүдэлмэриин эрилтэ хэхэтээ хамта, тэдэндэ бодото хүтэлбэри үзүүлхэ, заһабарилагшадай дунда социалистическэ мүрысөөе шэнэ хүсэтэйгөөр эмхидхэхэ, агитационно-ниитын хүдэлмэри эршэдхэхэ ябадалдань саг үргэлжэ туһалха зорилготой.

МТС-үүдэй директор, механик ба аймагуудтахи шалгалтын комиссинуудай шухалын шухала зорилго хадаа жэлэй эсэс хүртэр үлэһэн эдэ үдэрнүүдые дүүрэн хэрэглэжэ, трактор болон хүдөө ажалай прицепной машина зэмсэгүүдые заһабарилха дүрбэдэхи кварталай түсэбые заатагүй дүүргэхэ ябадал хангаха болоно.

Республикын бүхы ажалшад болохоео байгаа һунгалтануудта бэлэдхэлэй үедэ угааехэ политическэ дэбжэлтэтэй байна. Энээниие аймагуудай партийна, советскэ органууд бодотоор толгойлхо уялгатай. МТС-үүдэй бүхы заһабарилагшад һунгалтын үдэрые ажалай амжалтануудаар угтахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ үшөө эршэтэйгээр оролсобо. Заһабарилагша бүхэнэй абаһан уялгануудаа дүүргэхэ ябадалдань үдэр бүри туһалха хэрэгтэй.

Сталинска шэнэ табанжэлэй хоердохи хабарай тарилгые хүсэн түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, 1947 ондо үндэр ургаса хуряаха ябадал МТС-үүдэй эгээл шухала зорилго болоно.

Партактивай суглаан дээрэ һунгалтануud тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ

Городской районой партийна активай суглаан һаяхан болобо. Тус суглаан дээрэ «РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгалтануудые хэхэ болоһонтой дашарамдуулан районой партийна организациин зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Энэ асуудалаар ВКП(б)-гэй райкомой секретарь нүхэр Маслов элидхэл хэһэн байгаа.

—СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ үедэ манай районой парторганизацинуудай 626 агитатор агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри ажалшадай дунда ябуулһан байна. Агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие үргэн далайсатайгаар хэһэнэй ашаар манай районой һунгагшад 100 процент һунгалтануудта хабаадалсаһэн. Тэдэнэрэй 99,8 процентнь коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө голосоволжо, Ленин-Сталинай партиин хэрэгэ үнэн сэхэ байһанаа харуулһан байгаа,—гэжэ нүхэр Маслов хэлэбэ.

Мүнөө РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгалтануудта бэлэдхэл эхилээд байхада, олонхи партийна эхин организацинууд, тэрэнэй агитаторнууд болбол агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэриие мүн лэ эршэмтэйгээр ябуулжа эхилээ. Ажалшадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй дэргэдэхи партийна эхин организаци (секретариинь нүхэр Хлызов, агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Давыдова), БМАССР-эй финансын Министерствын дэргэдэхи партийна эхин организаци (секретариинь нүхэр Усачев, агитколлективые хүтэлбэрилэгшэ нүхэр Спицын), Скотимпортын, Зооветинститудай, Шэлэй заводой, «Труд» гэжэ олзоборилгын артелиин дэргэдэхи партийна эхин организацинууд агитационно-ойлгууламжын ба ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һунгагшадай дунда яһала һайнаар ябуулжа байна.

Эндэхи агитаторнууд хадаа һунгалтануud тухай Дүримүүд болон Сталинска Конституци тухай хөөрэлдөөнүүдые хэхэһээ гадна, ханын газетэ «дайшалхы хуудаһануудые» бэшэжэ гаргана. Мүн һунгуулиин хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ байха юм.

БМАССР-эй элүүрые хамгаалха Министерствын «Бурмонголлес» трестын, БМАССР-эй эдеэ хоолой Министерствын, Спецторгын, Столовонуудай трестын дэргэдэхи партийна эхин организацинуудай агитаторнууд энэ шухала хүдэлмэриие үшөө эхилээдүй байна,—гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Зарим партийна эхин организацинууд хадаа агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэридэ дүй дүршэлтэй болоһон, энээнэй урда тээхи һунгуулиин үедэ эдибхитэйгээр хабаадалсаһан агитаторнуудые хэрэглэжэ шаданагүй. Түрүү агитаторнуудай дүй дүршэл тухай республиканска газетэнүүдтэ бэшэхэ, радиогоор дамжуулха гэхэ мэтын хүдэлмэринүүд эмхидхэгдээгүй байха юм.

Партактивай суглаан болбол зүбшэн хэлсэһэн асуудал тушаагаа дэлгэрэнгы хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан тогтоол баталан абаһан байна.

Ажалай амжалтануудые туйлана

Верховно Соведүүдтэ һунгалтануудые хэхэ үдэрые угтуулан Улан-Удын мяханай комбинадай хүдэлмэришэдэй хоорондо социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ.

Сталинска табанжэлэй түрүүшүүл нүхэд Колесникова, Горшукова гэгшэд (колбасна цех) декабриин 5-да жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэһэн байна. Залуу хүдэлмэришэн нүхэр Кузин жэлэйнгээ нормые 197,4 процентдэ хүргөө.

Мүн слесарьнүүд Тарокимов, Астахова гэгшэд тон һайн показательнүүдтай. Эдэнэр ажалай нормые үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, олониитын политическэ хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаадалсана. Мүнөө эдэнэр Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримүүдтэй хүдэлмэришэдые танилсуулха зуураа, тэдэнэрэй дунда мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлаха ябадалда зоригжуулна.

Д. Дутов.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет ба ВКП(б)-гэй Областной Комитедэй бюро болбол байгша оной декабриин 1-эй байдалаар трактор ба хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэжэ байһанай түлөө шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй Республиканска Хүндэлэлэй доскада доро дурсагдаһан МТС-үүдые бэшэхэ гэжэ тогтообо гэбэл:

ХОРИИН (директорынь нүхэр Далбаев, парторгнь нүхэр Цуриков)
ҮДЫН (директорынь нүхэр Пимаев, парторгнь нүхэр Пальнуев)
ЖИРИМ КЭ (директорынь нүхэр Тупикин, парторгнь нүхэр Патракин)
ТҮНХЭНЭЙ (директорынь нүхэр Пахахинов, парторгнь нүхэр Гончаров)
ТАРБАГАТАЙН (директорынь нүхэр Бертунов, парторгнь нүхэр Клевцов).

Табанжэл

Дүрбэн жэлэй
Хатуу шанга дайниие,
Домогтой илалтаар
Дабажа гараал манай орон.
Хүн түрэлтэнэй
Хорото муухай дайсадые,
Хүрьһэгэ дэлхэйһээ
Арилгаал манай арад зон.
Хүндэтэ багша
Эсэгэ Сталинай уряагаар,
Коммунистическэ манай
Агуу партиин заабаряар.
Арадай байдалые
Түбхинүүлэн бодхохо зорилгоор,
Ажал хүдэлмэриин
Ехэ долгин эбхэрээл.
Хатуу зориггo
Илагша манай арад зон,
Хамтын хүсөөр
Хамсы шуужа оробол даа.
Түүхэ ехэтэ
Табанжэлнай эхилжэ,
Түмэр булад
Машина зэбсэгүүд гарабал даа.
Колхоз нютагайхид
Хони малнуудаа үдхэжэ,
Хонгор дайдадаа
Баялиг таряа хиидхүүлжэ,
Шэнэ Сталинска
Табанжэлые дүүргэлсэхээр
Шэн зориттойгоор
Хамсы шаман оробол даа!

Ц. Е. Цырендоржиев.

Малшадай амжалта

Кяхтын аймагай «Улаан субагта» колхоз үбэлэй бэлшээриин газарта малай шэнэ байрануудые бариба. 500 толгой малай байха байра барихаһаа гадна, малай түрэхэ байра, мүн 200 толгой хурьгадай байра түхеэрээ. Тэрэшэлэн 20 толгой түрэхэ гүүдэй тусхай байра баряа.

А. Тарский.

Һунгалтануудай хүндэлэлдэ

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтануудай хүндэлэлдэ Улан-Удын паровозо-бүтээлгын заводой хүдэлмэришэд эдибхитэй соргойгоор хүдэлмэрилнэд. Паровоз-бүтээлгын цехын хоерзуутан ба гурбанзуутан нүхэд Пушкарь, Коротов, Патрин гэгшэд бээ бээдэ урилсаад, өөһэд хоорондын ба коллективнэ договорнуудые батална.

Паровоз-бүтээлгын цехынхидэй түсхэлые фрезеровщигууд Черныщев, Половинкин, үрэмдэгшэ Корнышев гэгшэд халуунаар дэмжэбэд. Эдэнэр болбол ээлжээтэ «СО» сериин паровозуудай хабсарүулгые болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абаба.

Мүн паровоз бүтээгшэдэй жэшээгээр котел бүтээгшэд, паровоз-заһабарилагшад, булад шудхагшад, паровозно-механическа цехын хүдэлмэрилэгшэд бултадаа мүрысэжэ, бодото уялгануудые абаба.

Эрхим советскэ пьесэнүүдэй Бүхэсоюзна конкурс тухай

ССР Союзай Министрнүүдэй Совет 1947 ондо үнгэргэгдэхэ эрхим советскэ пьесэнүүдэй Бүхэсоюзна конкурсын жюриин составые батална.

Жюриин составта М. Б. Храпченко (түрүүлэгшэ), Ю. А. Завадский, А. Е. Корнейчук (түрүүлэгшын орлогшо), В. Анисимов, И. Н. Берсенев, Н. Н. Беспалов, Л. С. Вивьен, В. В. Вишневский, А. М. Еголин, Л. М. Леонов, Ю. С. Калашников, П. А. Марков, С. М. Михоэлс, А. П. Хорава гэгшэд оробод. Жюриин секретарьнууд Е. Д. Сурков ба И. И. Чичеров.

Драматическа эрхим зохеолнуудай түлөө 6 шан тогтоогдобо гэбэл: нэгэдэхинь 50.000 түхэригэй, хоердохи 2 шангуудынь—35-35 мянган түхэригэй, гурбадахи 3 шангуудынь—25-25 мянган түхэригэй.

(ТАСС).

ВОЖДИИН ҮГЭ

Бидэнэр уйтан аад богонихон траншей соо һуужа байгаабди. Немецүүдһээ оройлоо 30 метр зайтай байһан орьел үндэр болдогой орой дээрэ боецүүд тэрэ траншейе малтаһан байгаа.

Дайсанай обороны урда захань тон дүтэ байһан хадань Кулешов шэбэнэжэ дуугарха баатай болоо.

— Теэд ши этигэбэ гүш? Хоердохи сүүдхэдээ һаатуулха гээшэ яаһан юм гээшэб? — гэнэ.

— Үүр сайжа байхада гү, али ядахын сагта хахад үдэр багта бусаажа үгэхэбди гэжэ тангаригаа үгөө хамнай, — гээд Мигунов зүбөө бэдэрбэ.

— Теэд мүнөө хахад үдэр болоогүй гээшэ аал? — гээд Кулешов огторгой өөдэ наран тээшэ зааба. Сухалаа хүрөөд байхадаа түлмэрдэһэн Кулешов шангаар дуугаржа захалаа.

—Аргаарагты, хүйхэрнүүд!— гээд гвардиин лейтенант Ларин тэдэниие зэмэлнэ.

Теэд һэргэг байха аад лэ оройтошоо. Тээ дүтэхэнэ нэгэ, удаа тээнь нүтэдэ миномедынь нэрьебэ. Немецүүд манайхинай урда захые буудажа ороо.

Траншейн эгээ эрье дээрэнь хоер минэ тэһэршоо. Бидэн дээрэ шорой адхараад, утаа уняар болошоһон байгаа.

Нэгэ хэды минута болоод байхада немецүүд аниргүй болоо һэн. Тиигэжэ байтарнай гэнтэ үбһэ набшаһа хүрмэжэ зузаан баг хэжэ үмдөөд ябаһан улаанармеецын нюур харагдаба.

— Амиды мэндэ байна гүт? — гэжэ тэрэ боец асууба.

Гайхаһан тагнаһандаа бидэнэр абяа анирдүй болошоод байгаа һэмди. Энэ хадаа дан зүрхэтэйгөөр эндэ ерээд байба. Эрбэл шэрбэл үрмэһөөр бүрхөөгдэһэн болдогой орой дээрэ хахад үдэр гаража ерээбшуу. Эндэхи газарай сантиметр бүхэниие дайсан буудажа үзэнхэй гэжэ мэдэжэ байгаад, эндэ ерэхэ гээшэ ами бэеэ хайрлангүй зүрхэлһэн ябадал мүн байгаа.

Бүгэдын гайхаһаниие обеоржо ба манай айһаниие ойлгожо мэдээд байхадаа, тэрэ хүн солбоноор эмнигэс гээд:

—Хамаагүй, гахай гэршэлхэ бэшэ, немец залгиха бэшэ. Тамхяа татаеыбди,—гээд горьтойхон ута цыгарка һарбайба.

—Шамда юушье үгэхэгүйбди,— гээд Кулишов сухалдаба,—Манайхиие бусаагаагүйт...

— Орхи, бү сухалда Миша. Урин илдамаар харалши даа,—гээд тэрэ боец уянгатуулан татажа, аргаахан дуугарһан бэеэрээ хуйлажа эбхэһэн дэбтэрые сухалдаһан Кулишовто барюулба.

Нэгэ хэды секунда болоод байхада мүнөөхи айлшаниинь ерэһэндээл адляар, гэб гэнгэ арилшаһан байгаа.

—Энэ юун дэбтэр бэ?—гээд би асуугааб. Тиихэдэмни харюу хэлэхын орондо, тэрэниие нам тээшэ һарбайба. Тиихэдэнь би нүхэр Сталинай ном байхыень хараа һэм.

Нүхэдни тон һэргэг наринаар миниин хойноһоо хаража байна гэжэ мэдэхэдээ, тэрэ дэбтэрэй үзэгүүлынь адхахаа айһан юумэ шэнги тон гамтайгаар задалаа бэлэйб.

Хэблэлэй газар ба гараһан ониие бэшэдэг гадар хабтаһан дээрэнь түхэреэн хара тэмдэг боложо нэбтэрһэн нүхэн байхыень хараа б.

— Энэ хадаа манай наводчик Яша Цукановай шуһан гээшэ. Тэрэ хүн Крым тээшэ ябажа байхадаа наһа бараа һэн. Тэрэнэй ном байһан юм. Үхэхынгөө урда тээ намда барюулхадаа: «Хадагалжа ябаарай, Михайло. Ажабайдалай ба илалтын замые энээн соо зааһан байна. Хэсүү бэрхэ юумэһээ зүрхэ алдаад байхадаа, — энээниие уншаарай, Тонуулда ороһон станицаяа һанахадаа — уншаарай! Дайн байлдаанда орохоо байхадаа—уншаарай! Энэ номдо минии шуһан шэнгээд байһыень һанажа ябаарай. Шинии зүрхэн халуун охеор соробхилог лэ, ши эдэ хара ороолонгүүдые үхэсэ даража ябаарай! гэһэн юм.

Кулешов болбол Цуканов тухай тон аалиханаар, сээжэ зүрхэнэйнгөө оеорһоо халуун хурса үгэнүүдые бэдэржэ байһан юм шэнгеэр хэлээ бэлэй. Тэрэниинь дуулахадаа нүхэрөө алдаһан энэ хүнэй гашуудалай айхабтар ехэ байһаниие мэдээ һэм.

Гадар хабтаһанайнь ара талада элдэбын тоонууд бэшэгдэжэ эрээлэнхэй байба. Нэгэ тоо тон олон байгаа һэн. Тиихэдээ нэгэ зарим тээнь бэхээр, нэгэ зарим тээнь карандашаар бэшэнхэй байгаа. Тиихэдээ зариманиинь үнгөө бууряһан улаан бэхээр бэшээтэй шэнги байгаа һэн. Нэгэ тоонь гаргуу ехэ хэмжээтэй байна.

Тэрэниие Цукановтай нэгэ нютагта түрэһэн хүн — Степан Грабля гэгшэ өөрынгөө шуһаар бэшээ юм. Тэрэ хадаа айхабтар хүсэтэй боец байгаа һэн. Атакада ороходоо немец тэрэнэй хоер хүлынь автомадаар буудажа шархатуулһан байгаа. Степан газарта унангүйгөөр немецые даража унаһан бэеэрээ тэрэ золигые бахалуурдажа алаа һэн. Тиигээд хүл дээрээ бодохо гэжэ байтарынь, нүгөөдэ золигынь ерэжэ жадаар хадхаһан байна. Иигээдшье байхадаа, Степан шадалаа барагдаагүй. Германецын гарһаа винговкынь һуга татаһан бэеэрээ үхэсэ сохижо унагааба.

Би мүнөө энэ үһөөгөө абалгын дэбтэрые угаа ехээр һайшаан барижа байбаб. Манай үхибүүд аша үрэнэрнай Эхэ оронойнгоо түүхэ домогые шудалжа байхадаа, улаан шуһа шэнгээһэн энэ документ хаража, инаг полководецын үгэ бүхэниинь сталинска солдадуудта али тухай үнэтэй байһыень ойлгохын тулада тэрэ номые хадагалха гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэһэн байгааб. Би өөрынгөө һанажа байһан юумые хэлээд иигэжэ дурадхабаб:

— Намда оройдоо шэб шэнэ иимэ ном бии юм. Тэрээн соо гансал минии тэмдэгүүд бэшээтэй...

Теэд, нүхэд тээшээ харамсаараа иимэ дурадхалай оройдоо бүтэхэгүй ба дан аягүй байһыень ойлгоо һэм.

Өөрынгөө номһоо хагасаха гээшэнь тэдэндэ ехэ хэсүү болохо байгаа. Би дуугай болобоб. Тиигэн бэеэрээ зэмэеэ мэдэһэн юм шэнгеэр:

— Таанар энэ номые бронебойщигуудта үгөө бэлэйт, — гэжэ хэлээ һэм.

— Магад үгэжэшье болохобди,— гээд гвардиин младша сержант Кулешов дуугарба.—Тэдэнэй дунда шархатаһан хүн бии. Эндэһээ зайлажа ошохо дурагүй. Теэд, гаргажа абаашаха гэхэдэшье дары дээрэ бэрхэтэй байна. Тэрэ хүнэй шарханиь үбдэнэ. Тиигээд энэ ном уншажа үгэхэдэнь зүрхэниинь шэшэрхээ болижо, үбшэниинь намдана. Тэрэ хүндэ энэ номые үгэнгүй байжа болохогүй. Тэрэ хадаа өөрынгөө дүү Яковта манай Цуканычта угаа дуратай байһан юм..., — гэжэ хэлэбэ.

Би ондоо юушье хэлээгүйб. Бидэнэр хадаа аргааханаар уншажа:

—Таанарта ханданаб, хани нүхэдни! гэһэн үгэнүүдһээ эхилээ һэмди.

Н. Неверов.

Генеральна Ассамблейн сесси дээрэ декабриин 13-да В. М. Молотовой хэлэһэн үгэ

Господин түрүүлэгшэ, господинууд делегадууд!

Бүгэдэниитэ дээрэ буу зэбсэгы хуряаха гэһэн асуудал тушаа Советскэ правительствын һанамжые энэ трибуна дээрэһээ мэдүүлһэн байгааб. Энэ асуудалые зүбшэн хэлсэһэн комитедтэшье, тэрэшэлэн Генеральна Ассамблейдэшье тус асуудал тушаа бусад правительствонуудай һанамжануудые ехэ һонирхолтойгоор сонособобди.

Мүнөөнэй уласхоорондын байдал хадаа дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээрхи уласхоорондын байдалда ороходоо ехэшэг илгаатай байна. Жэшээлхэдэ мүнөө Германи болбол дэлхэйн хоердохи дайнай һүүлээр дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээрхи Германи бэшэ гэжэ мэдэнэбди. Япони болбол мүнөө дэлхэйн хоердохи дайнай һүүлээр дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээрхи Японидо ороходоо шал ондоо. Нэгэнь баруун тээ нүгөөдэнь зүүн тээ байһан хоер гол агрессивнэ державанууд—Германи ба Япони болбол дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урда тээ агрессивнэ хүсэнүүдые хүхеэдэг байһан иень ба эгээл эдэ оронуудай һүүлэй дайниие үүсхэжэ энээндэ бүхы оронуудые бага ехэгүй татажа оруулһаниинь хэрбээ мартаагүй һаа, Германи ба Япониин байдалда мүнөө болоһон тэрэ үндэһэн хубилалта хадаа уласхоорондын байдалые ойлгохын тулада угаа шухала удханашартай байна.

Энэ хадаа урдада агрессивнэ байһан гүрэнүүд тушаа манай политикодо бүгэдэниитын эб найрамдалда зохимжотой политикые, заабтарлие эсэстэнь хүртэр бидэнэр ябуулнабди гэжэ харуулна. Бидэнэр хадаа урдада лайсан байһан гүрэнүүдые демилитаризацилха ябадалые, тэдэнэрые бодото дээрэнь буу зэбсэгһээнь һалгааха ябадалые эсэстэнь хүргэжэ, тэдэнэй дахин һэргэжэ агрессивнэ хүсэн болохогүйн хойноһоо шанга хиналта байгуулха ёһотойбди. Бидэнэр хадаа бүри дайнай үедэ союзнигуудаар мэдүүлэгдэһэнэй ёһоор фашизмда эсэргүү тэмсэлые, эдэ гүрэнүүдые демократизацилхын түлөө тэмсэлые эсэстэнь хүргэхэ ёһотойбди. Тиимэ болохолооро агрессиин хүсэнүүд тушаа бидэнэр хадаа шэнэ агрессинүүдые үрилшалан болюулха зорилгонуудтай таараллуулан ябуулга хэхын тулада таарамжатай условинуудтай болообди.

Мүнөө дэлхэйн хоердохи дайнай һүүлээр эб найрамдалта ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар шэнээр байгуулагдаһан уласхоорондын организациһаа гадуур гарашаһан оронуудай үгы байһаниинь шухала ушар байдал мүн болоно.

Энээн тушаашье мүнөөнэй байдал хадаа дэлхэйн нэгэдэхи дайнай һүүлээрхидэ орходоо тон ехэ илгаатай байна. Мүнөө демократическа гүрэнүүдэй нэрые нэрлүүлжэ байгаа бүхы оронууд, бага ехэгүй, нэгэдэмэл нацануудай организацида оролсоод. Энээндэ орооогүйшэд тон үсөөн байнал. Теэд энэ ушар хадаа бидэнэрэй мүнөөдэр хэлсэжэ байгаа проблемые—бүгэдэниитэ дээрэ буу зэбсэгые хуряаха проблемые хэтэдээ шиидхэхэдэ тон шухала нүхэсэлые байгуулна.

Мүнөө олоншог юумэн хадаа бидэнэрһээ өөһэдһөөмнай дулдыдаха, манай ниитын хүсэлэнһөө дулдыдаха, нэгэ орониие нүгөөдэ орондо зүрэгүүлэн табингүйгөөр эб найрамдалда дуратай бусад гүрэнүүдтэ эсэр[illegible] оронуудай блогые байгуулангүйгөөр, энээнэй нэгэн хамта, ямар нэгэн хүсэтэ бүлэюу нүлөөлэлгэндэ бусад гүрэнүүдые оруулха гэһэн эрмэлзэлгэые баримталһан политикые һайшаангүйгөөр бүгэдэниитын эб найрамдалай интересүүдэй түлөө бэе бэеһээ хани барисаатай байхын түлөө бидэнэрэй хүсэлһөө дулдыдаха гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй.

Бидэнэрэй үзэмжэдэ табигдаһан резолюцида саашаа сэхэ дамжан орохыемни зүбшөөрыт.

Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ табихадаа буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо тухай советскэ проектын үндэһэ һууринда хоер һанамжанууд оруулагдаһан байгаа.

Нэгэдэхеэр бүгэдэниитэ дээрэ буу зэбсэгые хуряаха ябадалай шухала байна гэһэн тухай өөрынгөө һанамжые Нэгэдэмэл нацануудай организациин сэхэ хэлэхыень шухала гэжэ тоолоһон байгаабди, хоердохеор атомна энергиие үйлэдбэрилэн гаргажа сэрэгэй зорилготойгоор хэрэглэхэ ябадалые хориможолхо хэрэгтэй гэжэ Нэгэдэмэл нацануудай организациин мэдүүлхые шухала гэжэ тоолодог байгаабди. Бидэнэрээр оруулаглаһан резолюциин проект соо эдэ һанамжанууд хоюулаа байха юм. Советскэ делегациар Генеральна Ассамблейн үзэмжэдэ табигдаһан тэдэ гол дурадхалнуудай улам тодорхойгоор харуулагдаһай гэжэ советскэ делегациин хүсэжэ байһаниие даллалнагүйб. Гэбэшье, буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэнь хорооохо гэһэн идейешье, атомна энергиие сэрэгэй зорилготойгоор бүтээн гаргаха ябадалые хориможолхо гэһэн идейешье баримталһан гол һанамжанууд оруулагдаһан резолюци соо ондоошогоор харуулагдана. Тиимэһээ советскэ делегаци комитедэй худэлмэриин дүнгүүдтэ ба Генеральна Ассамблейн баталалгада табигдаһан тэрэ резолюцида хангалтатай байна.

Атомна энергиие сэрэгэй зорилготойгоор хэрэглэхын тушаа мүнөөдэр эндэ илангаяа ехээр хөөрэлдэбэ. Теэд энэншье тон ойлгосотой, юуб гэхэдэ иимэ янзын зэбсэг мүнөө үедэ тусгаар анхаралые хандуулха байна. Тиимэһээ атомна энергиие сэрэгэй зорилготойгоор хэрэглэхэ ябадалые болюулха гээшэ нэгэдэхи ээлжээнэй зорилго мүн гэжэ заагдаһан байгаа. Атомна комиссиин худэлмэриие, тэрэшэлэн атомна энергиие сэрэгэй зорилготойгоор хэрэглэхэ ябадалые хориможолһон конвенциие зохеохо хэрэгые түргэдхэхэ шухала байһанай тухай резолюци соо зүбөөр заагдана. Энэ һүүлшынхинь илангаяа шухала ба тэрээнтэй нэгэн хамта бүгэдэдэ ойлгосотой байна. Юуб гэхэдэ атомна бомбо гээшэ—хамгаалха зорилготой зэбсэг бэшэ. Тиимэһээ өөрынгөө гүрэниие хамгаалха гү, али аршалха шухала байһанай тухай бидэнэртэ хэлэхэдэ, тиимэ зорилгонууд атомна бомбын ашаар шиидхэгдэдэггүй юм гэжэ яһала ойлгостой байхань мэдэгдэнэ. Атомна бомбо хадаа өөрынгөө территориие хамгаалхын бэшэ, харин бусадай территориие эзэмдэхын тула зорюулагдаһаниинь мэдээтэй.

Манай үзэмжэдэ табигдаһан тэрэ резолюци хадаа Генеральна Ассамблейгаар абтаха шиидхэбэринь болохо, бүгэдэниитэ дээрэ буу зэбсэгые хуряаха идеяе бэелүүлхэ хэрэгтэ түрүүшын алхам болохо бэзэ гэжэ найданабди. Генеральна Ассамблейн тэрэ шиидхэбэриин һүүлээр ондоо алхамууд, саашанхи хэмжээнүүд хэрэгтэй боложо тэдэниие одоол лэ Аюулгүйн Совет зохеон гаргаха ёһотой болоно. Энэ хадаа Аюулгүйн Соведэй тон шухала зорилго мүн. Теэд, эдэ саашанхи хэмжээнүүдые зохеон гаргажа бэелүүлхэдэнь амжалтые тэрээндэ хүсэхэ байнабди. Харин мүнөөдэр Советскэ делегаци болбол буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо тухай асуудал тушаа худэлмэриин дүнгүүдтэ ба энэ асуудалые бэлэдхэхэ зуураа эндэ түйлаһан хани барисаанда хангалтатай байһанаа мэдүүлнэ.

Буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо тухай асуудал зарим нэгэн гүрэнүүдэй түлөөлэгшэнэрые айлгана гэжэ мүнөөдэр үшөө бидэнэртэ дуулдана. Заримдаа буу зэбсэгые хорооохо гэжэ хэлэхэлэшье тон этигэлгүйгөөр дуугардаг байнад. Энэ асуудалай тон шухала ба орео бэрхэшээлтэй байһан дээрэһээнь тиимэ хэрэгтэ яарагты гэжэ хэншье зүбшөөл үгэхэгүй. Гэбэ, ябуушье, энэ проблемэ хадаа бидэнэрэй шармайн оролсохо мүнөөнэй ёһотой шухала, хойшолуулагдашагүй зорилго болоһониие сэхэ мэдэрхэ ёһотойбди. Харин гүрэнүүдэй территоринууд дээрэ улам ехэ сэрэгүүдые байлгаха бүреэ, манай гүрэнүүдэй хилын саада тээ ойрошье ба холошье оршожо байгаа территоринууд дээрэ сэрэгэй, уһан сэрэгэй ба авиационно базануудые бүри олоор байлгаха бүреэ эб найрамдалта ба аюулгүй байдалые улам һайнаар хангажа шадахабди гэжэ һанаха зэргэгүйбди.

Һүүлэй үедэ үсөөн бэшэ хэлэгдэһэн харин гүрэнэй территоринууд дээрэхи сэрэгүүд тухай мэдээнүүд тушаа асуудалаар зарим хэлы мэдээнүүд эндэ хэлэглэбэ. Гэбэшье эдэ мэдээнүүдэй иимэ заседани дээрэ хүсэдөөр оруулагдажа шадаагүйнь, дүүрэн байжа шадаагүйнь мэдээтэй болоно. Бидэнэрэй тусгаар зүбшэн хэлсэһэн тэрэ дурадхал, нэрлэн хэлэбэл харин гүрэнэй территоринууд дээрэхи сэрэгүүд тухай асуудал тэрэшэлэн хойшолуулагдангүйгөөр шиидхэгдэхыень Советскэ делегаци хүсэжэ байһанаа мэдүүлнэ. Тиигээ һаа манай гүрэнүүдэй ямар сэрэгүүд өөрынгөө оронуудай гадаа тээ хаа хаана байнаб, алибаа гүрэнүүд сэрэгэй ямар базануудые хаана барижа байнаб гэжэ лаб мэдэхэ болохо һэмди. Эгээл мүнөө буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо тухай ба атомна энергиие сэрэгэй зорилготойгоор хэрэглэхые хориможолхо тухай шиидхэбэриие абажа байхадамнай энэ асуудалдашье хүсэд тодорхойлолго оруулхын тулада иимэ мэдээнүүд илангаяа туһатай байха юм.

Буу зэбсэгүүдые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо тухай шиидхэбэриие абалга хадаа экономическа талааршье, тусгаарлабал, гүрэнүүдэй бюджедүүдтэшье хүнгэлэлтэ болгохо һэн. Нээрээшье бодото дээрэнь абаад үзэбэл зарим гүрэнүүдэй сэрэгэй бюджедүүдэй мүнөө үедэ тон хэтэрхэй ехэ байһаниинь хэншье һэшье нюухаар бэшэ. Буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо тухай ба сэрэгэй бюджедүүдые хорооохо тухай шиидхэбэриие арад зон ехэ һайхашаалтайгаар угтаха байна. Юундэб гэхэдэ, энэ ушар хадаа арад зон дээрэ тохогдожо байгаа налогуудые үнэн бодото дээрэнь хүнгэлхэ ябадалые бэелүүлхэ аргые олгохо ба эд товарнуудай үнэ сэнгүүдые үргэхэ ябадалда һаад хэхэ байна. Эдэ бүхы ушарнууд ажалшан бүхэнэй эгээл ажа амидаралай, материальна интересүүдтэ хабаадана. Тиимэһээ хэтэрхэй ехэ болгоглошоһон сэрэгэй бюджедүүдые хорооолгон, тэдэниие үлэмжэ зохистой болгоолгон ба сэрэгэй бюджедүүдэй арад зониие дарлалаг ушарые хүнгэлэлгэн манай мүнөөдэрэй шиидхэбэриһээ хэгдэһэн ойро лүтын бодото тобшололнууд болохыень хүсэхэ хэрэгтэй байна. Энэ хадаа бүхы оронуудта ехэ һайшаалтайгаар угтагдаха байнабшуу.

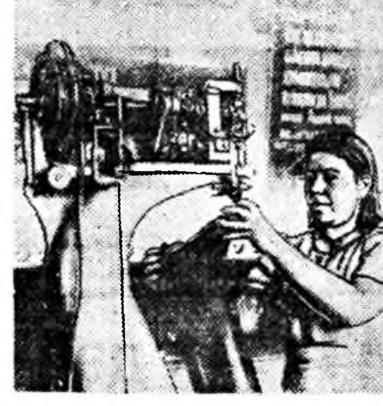
Зарим ушарнуудта мүнөөшье, дэлхэйн хоердохи дайнай дүүрэһэнэй хойто жэлдэшье, шэнэ дайниие үүсхэхын түлөө галзуу гэгшын пропаганда ябуулагдана гэжэ буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо тухай шиидхэбэриие абажа зуураа мартаха ёһогүйбди гэжэ һануулха байнаб. Иимэ пропагандые зүбшөөрэн урмашуулха ябадал гээшэ буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо хэрэгэй интересүүдтэ тааралдахагүй гэжэ бидэнэртэ элитэ байха ёһотой. Теэд хэблэлэй эрхэ сүлөө ба бусад һайн һайн юумэнүүд тухай манда хэлэхэдэнь энээн тушаа иигэжэ хэлэхэ хэрэгтэй гэжэ һананам: хэблэлэй эрхэ сүлөөе хамагайл түрүүн шэнэ дайниие үүсхэгшэд яахадаа хэрэглэнэб, теэд бидэнэр, энэ хорото пропагандада эсэргүүсэгшэд һэн тулада хэблэлэй эдэ мэтын ажал-ябуулагшадта, олониитын һанамжые энэ мэтээр худхуулагшадта эбтэйгээр харюу үгэхын тулада хэблэлэй эрхэ сүлөөе хэрэглэжэ яахадаа шадахагүйбибди?

Энэ Генеральна Ассамблей хэдэ хэдэн шиидхэбэринүүдые абаһан ба үшөөшье абаха байна. Элдэб удхашанартай шиидхэбэринүүд абтаха байна гэбэл: зарим шиидхэбэринүүдэнь ехэ удхашанартай байха, зарим шиидхэбэринүүдэнь багашаг удхашанартай байха. Буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо тухай шиидхэбэри хадаа Генеральна Ассамблейн шухала шиидхэбэринүүдэй нэгэниинь болохо байһанда бидэнэрэй хэндэмнайшье һэжэглэл байхагүй гэжэ намда һанагдана.

Манай бүхы оронуудһаа түлөөлэгдэһэн комитедтэ тэрэ шиидхэбэри нэгэн дуугаар абтаба. Энэ хадаа тус шиидхэбэри саг болзор соогоо абтаһаниинь үшөө нэгэ дахин гэршэлнэ. Буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо гэхэ мэтын тиимэ шухала ба орео бэрхэшээлтэй асуудалаар шиидхэбэри болбо энэ асуудалые бултааран саг хаһа соогоо, шухала асуудал гэжэ мэдэрһэн дээрэһээмнай нэгэн дуугаар абтаба. Тэрээнһээ байтагай бага ехэгүй бүхы арадуудай үндэһэн интересүүдтэ энэ шиидхэбэри таарамжатай байна. Бидэнэр хадаа энэ шиидхэбэри болбол манай алба хэжэ байгаа арадуудай интересүүдтэ, бүгэдэниитын эб найрамдалта байдалай интересүүдтэ таарамжатай гэжэ ойлгоһон тулада нэгэн дуугаар тэрэниие абанабди.

Эгээл тиимэ дээрэһээ бэлэдхэлэй үедэ түйлаһан нэгэн һаналые буу зэбсэгые бүгэдэниитэ дээрэ хорооохо тухай шиидхэбэриие абахадаашье Ассамблей дээрэ дахин харуулхабди гэжэ найдалтай байһанаа Советскэ делегаци мэдүүлнэ.

(Альга ташалган.)

Кяхтын гутал оедог фабрика.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: стахановка нүхэр А. В. Соковикова гэгшэ гутал оехо машинаар ажаллажа байна.

И. Красавцевай фото.

Бичурын финансова худэлмэрилэгшэдэй амжалта

Бичурын аймагай финансова худэлмэрилэгшэд болбол партийна, советскэ болон олониитын эдибхитэй хабаадалгатайгаар Сталинска Конституциин һайндэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар дүрбэдэхи кварталай мүнгэн зөөри элсүүлгын түсэбүүдые байгша оной декабриин 15-да дүүргэһэн байна гэбэл: алба налогуудые суглуулгаар—103 процент, нөөсэлгын кассада мүнгэ хадагалалгаар—110, урьһаламжа захилгаар—200, страховой түлбэринүүдээр—120 процент дүүргэһэн байна.

Мүнөө мүнгэн зөөри суглуулга үшөө эршэмтэйгээр үргэлжэлһөөр.

Н. Дубинин.

Нөөсэлгын түрүү кассанууд

Сэлэнгын аймагай мүнгэ нөөсэлгын кассын худэлмэрилэгшэд социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо абаһан уялгануудаа хүндэтэйгөөр дүүргэбэ. Гэбэл, декабриин 5-да дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэбые 229 процент дүүргэжэ, мүн арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ урьһаламжа тараалгаар түсэбөө 500 процент дүүргэбэ.

Хэжэнгын аймагай нөөсэлгын касса (даагшань Мэшанов) мүн дүрбэдэхи кварталайнгаа түсэб 141 процент дүүргэһэн. Курумканай нөөсэлгын касса (даагшань нүхэр Манзырев) 129 процент дүүргэһэн байна.

Эдэ аймагуудай нөөсэлгын кассануудай түйлаһан жэшээтэ амжалтанууд хадаа мүнгэ элсүүлгын түсэбые гансахан дүүргэхэ бэшэ, харин болзорһоонь түрүүн үлүүлэн дүүргэхэ аргаболомжотой байһаниие элеэр харуулна.

Н. Спицын.

Уялгаяа һайнаар дүүргэжэ байна

Закаменай аймагай Утаата Далахайн сомоной Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэлэй малай убэлжэлгые һайн бэлэдхэлтэйгөөр угтаһан байна. Малай хүүшэн байрануудые заһабарилжа ба дулаалжа дүүргээд, түлишэтэй байжа шэнэ байрануудые, мүн малай фермэнүүдэй дэргэдэ бани шэнээр бариһан байха юм. Мүнөө жэлдэ һүрэг малдаа бардам хүрэхэ убһэ тэжээл абаһан болобошье, 450 центнер хагда гэмэжэ бэлэдхэһэн байна. Убһэ тэжээлэйнгээ 70—80 процентыень малай убэлжэхэ газарта зөөжэ дүүргэбэ.

Шадал багатай залуу малые зүбөөр харууһалха ба шэмэтэй тэжээл үгэхэ болон саг соонь уһалхын тулада малшад халуун анхаралаа табидаг юм.

Малажалай фермэнүүдэй дэргэдэ улаан булангууд эмхидхэгдэжэ, малшад газетэ ба журналнуудаар хангагданхай. Мүн малшад дулаан гэр байра ба хубсаһа хунараар дүүрэн хангагдаһан байна.

Һунэй-товарна фермын һаалишад Бадмаева, Очирова, Ламаева гэгшэд шэнэ түлнүүдые хоролтогүйгөөр тэнжээжэ, һү һааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн байха юм. Эдэ һаалишад убэлжэлгын эхилһэнһээ хойшо үлэмжэ һайнаар худэлмэрилжэ байна.

Малшадай республиканска мүрысөө үүсхэһэн манай колхозой бүхы малшад абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ эхилээхэй.

Ц. Перхоев,
партийна эхин организациин секретарь.

Политһургуулинуудта һурагшадта туһаламжа

Нэгэдэхи хөөрэлдөөн

Хаанта Россида худэлмэришэд ба таряашад ямараар ажаһуудаг байгааб*)

4

Хаанта Россидахи ородой худэлмэришэд ба таряашадай байдал тон хүндэ байгаа. Гэбэшье бусад арадууд бүри хүндэ байдалда ажаһуудаг һэн. 200 шахуу национальностьнууд ородуудтай хамта хаанта Россида ажаһуудаг бэлэй. Эдэ национальностьнуудай ажалшад хадаа тон хүндэ национальна дарлалта доро байһан ба өөһэдынгөө болон ородой помещигүүд ба капиталистнуудай хэрзэгы шэрүүн мүлжэлгэдэ орожо байһан юм.

«Эдэ арадууд тушаа хаанта засагай политика, помещигүүд ба буржуазиин политика хадаа,—гэжэ нүхэр Сталин хэлэнэ,—ямар нэгэн гүрэн болохо гэһэн бодол түрэхэ ябадалые эдэнэрэй дунда үгы хэхэ, эдэнэрэй культурые гэмтээн муудхаха, хэлэ бэшэгынь хабшаха, эдэнэрые бүдүүлиг харанхы байлгаха, ба эсэстэ, шадаха зэргээрээ эдэнэрые ороджуулха гэһэн ябадал мүн болоно». («Марксизм ба национально-колониальна асуудал», нюур 69—70).

Хаанта засаг болбол бусад, ород бэшэ арадуудые гэһэн ядаха ябадалые али болохоор бии болгодог байгаа. Хаанта засаг бүхы ород бэшэ национальностьнуудые хуулита ёһоор «буса түрэлтэн» гэжэ доромжолон нэрлэдэг байһан юм.

Тэдэнэртэ элдэб хизаарлалтанууд гүрэнэй албанда, армида абахадаа ба бусад юумэршье тогтоогдоһон байгаа.

Хаанта засаг болбол Россиин заха булан нютагуудаар һуугаа ород бэшэ национальностьнуудай баялиг газарнуудые буляан абажа, тэдэ газарнуудые ородой помещигүүд ба кулагуудта хубаажа үгэдэг һэн. Хаанта засаг хадаа ородой таряашад ба хасагуудһаа гараһан кулацка этэгээдүүдые национальна районуудта олоор һууринжуулхые оролдодог байгаа. Иимэ ушарнууд Башкирида, Киргизидэ, Казахстанда ба бусад нютагуудаар гаралаг һэн. Хаанта засаг энээгээрээ олон үг зорилго урдаа табидаг һэн гэбэл: нүүжэ ерэһэн ородой кулагуудаар заха булан нютагуудта өөһэдтөө тулгуури байгуулдаг, этэ заха булан нютагуудта һуудаг арадуудые аажамаар үе таһалдуулхые хүсэдэг, элдэб национальностьнуудай дунда хюмарал дэлгэрүүлдэг байгаа.

Хаанай правительство болбол нэгэ арадые нүгөөдэ арадтайнь саг үргэлжэ зүрилдүүлжэ, хүнүүд ухаан мэдэрэлые зэрлиг шовинизмээр бузарлажа, армяно-татарска хюдалдаа ба еврейскэ погромуудые эмхидхэжэ байдаг һэн.

Хаанай правительство болбол заха булан нютагуудта элбэг байгаа патриархальна ба феодальна үлэгдэлнүүдые зорюута дэмжэдэг ба бэхижүүлдэг болон Россиин арадуудые богоолшолгодо, харанхы ба мунхаг байдалда барижа байхые оролдодог байгаа.

Заха булан нютагуудые захирха захиргаан хадаа ородой хатуу шэрүүн ба мунхаг чиновнигуудай гарта үгтэһэн байгаа. Украина, Белорусси, Грузи, Азербайджан, Армени болон Российска империин губернинүүд шэнги болгогдоһон байгаа. Хаанта Россиин арадууд нютагай хүнүүдээр толгойлуулһан захиргаашьегүй, ажахын ба хуулиин засагай органуудшьегүй байгаа тэдэнэр болбол национальна культураяа хүгжөөхэ ба үхибүүдээ түрэлхи хэлэн дээрээ һургаха эрхэгүй байһан юм.

Хаанта Россиин бүхы национальна районуудта нютагай һургуулинууд театрнууд, хэблэлэй газарнууд хашагдан түргэдэг, заримдаа бүри усадхагдадаг байгаа. Гэгээрэлэй национальна эмхизургаануудай ажал-ябуулга түйлдаа хүртэр хизаарлагдадаг гү али оройдоошье зүбшөөрэгдэдэггүй һэн. Хаанта засаг болбол Россиин арадуудай национальна-хэлбэриие, түрэлхи хэлые, онсо илгаае, заң абариие, культурые хаһан усадхаха гэжэ оролдодог байгаа. Энэ болбол нютагай арад зониие хүсөөр ороджуулхые түйлаха гэһэн оролдолго мүн байгаа.

Хаанай правительство ба ородой буржуази болбол Россиин арадуудые экономическа гээгдэлтэ хүргэжэ байгаа бэлэй. Ородой ажаүйлэдбэриин эзэд болбол национальна заха булан нютагуудай олзо ашагтай байбашье һаань, тэндэ завод ба фабрикануудые баридаггүй һэн. Хаанта засаг ба буржуази болбол дарлагдаһан арадуудай ажахые үргэхэ ба нютагай национальна пролетариадые бии болгохые хүсэдэггүй байгаа. Тэдэнэр хадаа Туркестанай хүбэнгые бүхы Росси соогуур хүндэлэн шэрэжэ, Москва шадарай фабрикануудта абаашадаг ба һүүлээрнь бэлэн бүд болоһон хойнонь баһа дахин бүхы Росси соогуур хүндэлэн шэрэжэ Дунда Ази абаашадаг бэлэй. Иимэ политикын ашаар хаанта Росси болбол индустриальна хүгжэлтэгүй национальна заха булангуудые экономическа талаар бэеэ даанхай бэшэ байдалда барижа байдаг һэн: эдэнэр хадаа Центральна Россида голлуу байһан ажаүйлэдбэридэ түүхэй эд бэлэдхэжэ үгэгшэд лэ байдаг бэлэй.

Хаанта Росси болбол «арадуудай түрмэ» мүн байгаа. Хаанта засаг хадаа ород арадай ба энэ түйлай ехэ ороной бусад бүхы арадуудай алууршан ба зобоогшонь мүн байгаа.

Хаанай правительствын политика арадта эсэргүү байгаа. Хаанта Россида гансахан ородой бэшэ мүн харин капиталистнууд сүлөөтэй ба дураараа байдаг бэлэй. Ажаүйлэдбэриин олон ба шухала шухала һалбаринууд харин капиталистнуудай гарта байгаа. Жэшээлхэдэ, хара металлургиин үйлэдбэриин дүрбэнэй гурбан хуби шахуунь харинай капиталай гарта байһан юм. Донбассай шулуун нүүрһэнэй ажаүйлэдбэри бултадаа шахуу харин капиталистнуудай мэдэлдэ байгаа. Нефть абалгын 60 процент шахуунь харин фирмнүүдэй гарта ороһон байгаа гэхэ мэтэ болоно. Ушар иимэһээ хаанта Росси болбол харин капиталистнуудай хахад колониин эрхэ байдалда байһан болоно. Романовтанай хаан түрэ барижа байгаа һүүлэй гушан жэлэй хугасаан соо харин капиталай үүргэ улам улам үргэдэжэ байһан юм.

Ородой ажаүйлэдбэриин өөдэгүй байһаниинь дэлхэйн түрүүшын дайнай үдэрнүүдтэ илангаяа тодоор элирһэн байна. Тиихэдэ дунда жэшээень абажа үзэбэл немецкэ солдат бүхэндэ хүртэжэ байгаа снарядта орходоо ородой солдат бүхэндэ 20 дахин бага хүртэжэ байгаа бэлэй. Буу зэбсэг, ехэ буу, пулемедүүд дутадаг һэн. Хаанта засагай армиин зэбсэглэлдэ байгаа хүндэ артиллериин дүрбэнэй гурбан хубиһаа үлүүнь хилын саанаһаа худалдажа абтаһан байгаа бэлэй. Эзэн хаанта засагай политика болбол ороноо үхэлэй түйлда хүргөөд байһан юм. Гүрэнэй бэеэ даанхай байдалаа алдаха ба империалистическэ арьяатанай амандa орохын бодото аюул манай Эхэ ороной урда гараад байгаа. Гансахан лэ Агууехэ Октябрьска социалистическэ революци манай орониие үхэлэй аюулһаа абаржа, сүлөөтэ ба бэеэ даанхай байдалай зам нээжэ үгэһэн байна.

Хаанта Россида ажалшад өөһэдынгөө хуби заяае амгалан тэсэжэ байгаагүй. Түрэл пайхан газар дээрэ байгуулагдаһан тэсэшгүй журамда эсэргүүсэнэн тэмсэлдэ үеын үеһөө хойшо нэгэтэ бэшэ тэдэнэр бодоһон байна. Таряашад болбол крепостной, богоолшолгын журамда эсэргүүсэжэ восстани хэдэг байгаа. «Худэлмэриин хүнүүд» болбол крепостной фабричнa каторгата эсэргүүсэжэ восстани хэдэг байгаа. Дарлагдаһан арадууд болбол өөһэдынгөө эрхэ сүлөө ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ восстани хэдэг байгаа.

Гэбэшье эзэн хаанта засаг арадай эсэргүүсэн бодолгонуудые дарладаг байһан юм. Худэлмэришэн ангиин революционно марксистска партиие, большевигүүдэй партиие байгуулһан агууехэ вождьнор Ленин ба Сталинаар толгойлуулһан ородой революционно ажаүйлэдбэриин пролетариадай—шэнэ ангиин Россидахи политическэ ажабайдалда бии болоһоной лэ һүүлээр ушар байдал хубилһан байна. Пролетариат болбол Россиин таряашадые бэеэ тойруулан нэгэдүүлжэ, эрхэ сүлөөтэй, баяр жаргалтай ажабайдалай түлөө тэдэниие үзэн ядажа хаанай ёһо журам ба эксплоататорска буржуазна байгуулалтатай тэмсэхэ хатуу шанга байлдаанда хүтэлөө һэн.

Россиин алдарта революционно худэлмэришэн анги болбол өөрынгөө талада байгаа найдамтай союзник—таряашадтай хамта. Ленин—Сталинай партяар эмхидхэгдэжэ ба ударидуулжа, хаанай хэмжээгүй хүсэрхэлтэ ёһо журамые, буржуазно-помещигүүдэй зэрлиг дашата гуримые үй бута сохижо үгы хэһэн байна. 1917 ондо болоһон февральска революциар бузар булай эзэн хаанта байгуулалта хүмэрюулэгдэһэн юм. Энэнэй һүүлээр 1917 оной бүхы-дэлхэйн түүхэтэ октябрьска үдэрнүүдтэ Ленин ба Сталинаар толгойлуулһан манай ороной худэлмэришэд ба таряашад болбол капиталистическэ эксплоатациин байгуулалтые һэмнэ сохижо, эзэн хаанай ба буржуазна засагай эбдэрхэйнүүд дээрэ өөрынгөө түрэл, илагдашагүй советскэ социалистическэ гүрэниие байгуулһан байна.

Профессор Б. Волин.

*) Түгэсхэл. Эхиниинь ноябриин 20-ой, 27-ой, декабриин 7-ой номернуудта.

Хабарай тарилгада һаһа саг соонь бэлэдхэе!

РАКТОРНУУДАЙ ЗАҺАБАРИЛГЫН ГРАФИГЫЕ ҮДЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ ДҮҮРГЭХЭ!

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэрые үйлэдбэриин амжалтануудаар угтахын түлөө мурысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ байна

Эрхим жэшээ

СФСР-эй ба БМАССР-эй Верно Соведүүд й һунгалтануудые лай амжалтануудаар угтахын социалистическэ мурысөөндэ эсоһон Кяхтын МТС-эй түрүү илмэришэд трактор ба хүдөө ай машина зэмсэгүүдэй заһабаые түргэнөөр үнгэргэжэ байна. нэрэй олонхид абаһан уялгадаа хүрэг ажал дээрэ бэелүүлэн элбэриин үндэр бүтээсэ түйла. Нүхэр Будаевай хүтэлбэриллэг барилгын бригадын членүүд Гыгмытов Г. Д. Лодомпилов, Тульбуров, Н. Б. Улзуй-, Ю. Э. Мункуев, И. Г. Батоцыренов гэгшэд үдэрэйнгөө даалгабаринуудые 250—300 процент дүүргэнэд. Мүн МТС-тэ үни удаанай хүдэлмэрилжэ, баялиг дүршэлтэй болоһон түмэршэ дархан А. Ф. Баранов, тэрэнэй хүбүүн И. А. Баранов гэгшэд үнэн сэхээр ажаллана.

Заһабарилга дээрэ эрхимлэжэ ябаһан энэ бригадын членүүд һунгалтын үдэр—1947 оной февралиин 9 хүртэр бүхы трактор ба машинануудаа заһабарилжа дүүргэхэөр хараална.

Б. Дымбрылов.
(манай корр.)

ХОРИИН МТС-эй ТРАКТОРИСТНУУД УЯЛГАЯА ИИМЭЭР ДҮҮРГЭНЭ

алинска дүрбэдэхи табанжэлэй ьые амжалтатайгаар дүүргэжэ, эр баян ургаса түйлахын тула ай МТС-эй эрэгтэй эмэгтэй кторист комбайнер болон бүхы элмэрилэгшэд социалистическэ ысөөндэ эршэмтэйгээр оролсон. 1946 оной—сталинска дүрбэ табанжэлэй түрүүшын жэлэй элмэриин дүнгүүдые гаргаад хада, түрүү трактористнууд бо- бригаданууд абаһан уялгануу- амжалтатайгаар дүүргэһэн ба.

МТС-эй 12 тракторна бригада 1946 оной жэлэй түсэбы гадаа дүүргэв. Карл Марксын эмжэтэ колхозой поли дээрэ элмэрилдэг комсомольско-залшуулай бригада (бригадирынь Аюшиев) жэлэйнгээ түсэбые процент дүүргэһэн, 3.200 килм шэнгэн түлишэ арбилһан ха юм. Энэ бригада ус но ктор бүхэнөөр 437 гектар газар үрилээ. Тэрэшэлэн нүхэд Цыв Белоусов, Ильин гэгшэдэй элбэрилдэг бригаданууд 1946 полевой хүдэлмэриин үедэ им жэшээ харуулжа гараба.

трактористнуудай 51-нь жэгээ түсэбүүдые дүүргэһэн ба лэн дүүргэһэн байна. Трактор бригада ба бүхы трактористнуу- өөһэдынгөө ажалда үнэн сэхээр аһанай ашаар, манай МТС оно трактор бүхэнөөр 237 гекгазар элдүүрилжэ, жэлэйнгээ бые 136.6 процент дүүргэһэн, килограмм шэнгэн түлишэ арбан байна. Хабарай тарилгын МТС дээрэ бүһыдөө 124 проп. парай нэгэдэхи хахалалга— процент, хоердохи хахалалга— процент, намарай пар хахалалга 1 процент дүүргэһэн байха юм. 946 оной тракторна хүдэлмэрүүдэй түсэбые иимээр дүүргээд хадаа, манай МТС-эй трактонууд намар-үбэлэй заһабарил- эрхим шанартайгаар үнгэргэ- тула Жиримскэ ба Тарбага- МТС-үүдэй коллективүүдэй алые халуунаар дэмжэн, социалистическэ мурысөөндэ үшөө эршэтээр оролсоһон байна. Энэ мурысөөндэ оролсоходоо манай МТС-эй коллектив Үдын МТС-ые социалистическэ мурысөөндэ уряа һэн Имагтал социалистическэ мурысөөнэй зүбөөр эмхидхэгдэһэнэй аша үрөөр манай МТС-эй коллектив дүрбэдэхи квартал соо трактор ба хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдые заһабарилха түсэбөө болзорһоо урид, үлүүлэн дүүргээ. Түсэб й ёһоор дүрбэдэхи квартал соо 15 трактор заһабарилха байһан аад декабриин 10 болтор 22-ые бэлэн болгообди.

Заһабарилга дээрэ нүхэр Жаповай бригада эрхим жэшээ харуулба. Энэ бригадын членүүд трактор заһабарилха элэйнгээ түсэбые дүүргэжэ МТС-эй дирекци ба партийна организацийн дамжуулгын Улаан тугые 800 түхэриг шантайгаар абаһан байна. Мүн нүхэр Нимаевай бригада хоердохи һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг абаха кандидат болоочхой. 12 тракторна бригаданудай 5-нь трактор заһабарилха түсэбөө сум дүүргэв. 1947 оной январиин 1 хүртэр үшөө 5 бригада заһабарилгынгаа түсэбүүдые дүүргэхэ байна.

Заһабарилгын шанарые шалгахада хангалтатай байгаа. Слесарь Гомбоев, түмэршэ дархашуул Садовский, Цыбиков ба бусад заһабарилгада хэрэгтэй бүхы хэрэгсэлнүүдые һаадгүйгөөр гаргажа, трактористнуудта нилээдгүй туһална.

РСФСР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ һунгалта хэхэ үдэрэй хүндэлэлдэ зорюулан заһабарилагшадай ажалай бүтээсэ улам дээшэлбэ. Тэдэнэр шэнэ уялгануудые абаад, үдэрэйнгөө нормонуудые үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг болоо.

Манай МТС трактор машинануудые заһабарилха бүхы түсэбөө 1947 оной январь соо дүүргэжэ, һунгалтын үдэртэ эрхим бэлэг бариха байна.

И. Далбаев,
Хориин МТС-эй директор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Кяхтын МТС-эй трактористнууд Г. Лодомпилов Ц. Мункуев ба бригадир Н. Будаев гэгшэд трактор заһабарилжа байна.
И. Красавцевой фото.

Курбын МТС юундэ гээгдэнэб

Байгша оной декабриин 15-ай мэдээгээр Курбын МТС трактор заһабарилха дүрбэдэхи кварталай түсэбые оройдоо 41.6 процент дүүргэһэн байха юм. Хүдөө ажалай прицепной машина зэмсэгүүдэй заһабарилга бүри хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байна. Заһабарилгые интэрэ унжагайруулжа байһан гол шалтагаанинь юуб гэхэдэ түбхын түрүүндэ, машинно тракторна станциин хүтэлбэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһан ябадал болоно. Ушарынь хадаа, МТС болбол заһабарилгые аяар һара хахадаар гээгдэжэ эхилһэн болобошье, хожомдолоо ябууд дундаа хүсэлдүүлхэ талаар энэ гэхэ хэмжээ абаагүй байна.

Тус МТС заһабарилга хэхэ яһала һайн мастерскойтой юм. Гэбэшье, МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд (директорынь нүхэр Воробьев, ахалагша механигынь нүхэр Тютрин) 23 трактор ба хэдэн олон прицепной машинануудые колхозуудай кузницануудта заһабарилхаар шиидхэһэн байна. Энэ хадаа заһабарилгые түргэдхэхэ болон тэрэнэй шанарые дээшэлүүлхэ ябадалда һаад ушаруулха байһанаа мэдээжэ. МТС-эй нэгэ бригада һүүлэй хэдэн жэл соо Димитровэй нэрэмжэтэ колхоздо заһабарилга үнгэргэнэ. Тиин тракторнуудынь муу шанаргайгаар заһабарилагдажа, бригада болбол жэлэйнгээ түсэбые дүүргэдэггүй байха юм. Гээд, МТС-эй дирекци энээнһээ һургаал абаагүй байшоо.

МТС-эй дэргэдэхи мастерскойдо хүдэлмэрилжэ байгшадай жагсаал зарим тон һула. Заһабарилагшадай хүдэлмэрилхэ газарынь хүсэд бэлэдхэгдэдэгүй. Станогуудынь имагтал ходо эбдэржэ, мэлил байдаг юм. Трактористнуудай байра байдалые һайжаруулха тушаа МТС-эй дирекци энэ гэхэ анхарал табяагүй байна. МТС-тэ электростанци байбашье, заһабарилагшад харанхыгаар байдаг юм. Мүн түлеэгүй дутадаг дэрэһээ трактористнуудай байра хүйтэн байдаг. Заһабарилагшадта ниитын эдеэ хоол бэлэдхэхэ талаар МТС-эй дирекци ямаршье хэмжээ абанагүй.

МТС-эй партийна организаци (секретаринь нүхэр А. И. Воробьев) ба профсоюзна комитет заһабарилагшадай дунда ниитэ-сойлгуулами жын хүдэлмэри ябуулнагүй. Лекци ба хөөрэлдөөнүүд үнгэрнэ дэнэгүй. Бии байгаа улаан булангынь хаалтатай байдаг.

Социалистическэ мурысөө заһабарилагшадай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, түрүүшүүлэй дүршэлые тараан нэбтэрүүлхэ ябадал хадаа заһабарилгые түргэдхэхын ба шанарыень һайжаруулхын шухала нүхэсэл мүн. Гэбэшье, энэ хэмжээ ябуулганууды МТС-эй дирекци хэрэгсээнэгүй. Комбайнер нүхэр Шурыгин, нүхэр Сорокиной хүтэлбэрилдэг бригадын трактористнууд болон заһабарилагшад нүхэд Пахомов, Цыбиков ба бусад үргэлжэ үндэр бүтээсэ түйладаг юм. Тэдэнэрэй дүршэлые бүгэдэндэ нэбтэрүүлхын түлөө МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд ямаршье анхаралаа табинагүй.

Гадна, зарим бригаданууд хүдэлмэридөө голдоһо гаргана. Курбын МТС-эй эдэ бүхы дутуунуудые мэдэжэ байһан ВКП(б)-гэй Заиграйн айкомой һанаа амархан һуухань гайхалтай.

В. Лифанов.

Хүтэлбэриин культурые үргэхэ

(АЗО-е даагшад ба МТС-үүдэй директорнүүдэй сууласнһаа)

Һаяхан аймагай газарай таһагуудые даагшад ба машинно-тракторна станцинуудай директорнүүдэй республиканска суглаан болоод дүүрэбэ. Эндэ гурбан асуудал зүбшэн хэлсэгдээ.

«Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай». «СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоолой хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай» БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **К. Т. Барабанов**, «1946 оной ажахын жэлэй дүнгүүд ба хабарай тарилгада бэлэдхэхэ зорилгонууд тухай» БМАССР-эй Газаргаряалангай Министр нүхэр **В. И. Дубровский**, «Кадрнуудтай хүдэлмэрилхэ тухай» БМАССР-эй Газартаряалангай Министрые орлогшо нүхэр **М. Г. Гершевич** гэгшэд элидхэл хэһэн байна.

Нэгэдэхи асуудалаар элидхэл хэһэн нүхэр К. Т. Барабанов болбол «Колхозуудта хүдөө ажалай артелиин Уставые эбдэһэн ябадалнуудые усадхаха хэмжээнүүд тухай» парти ба правительствын түүхэтэ тогтоолой республикын аймаг ба колхозуудаар хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай хэлэхэ зуураа, зарим нютагуудаар хүдөө ажалай артелиин Уставые хазагайруулһан ябадалнууд үшөө үргэлжэлүүлһээр байна гэжэ тэмдэглэбэ. Мүнөө хүртэр олохон аймагуудай колхозуудаар ажалта үдэрые буруугаар гаргашалха баримтануудай үзэгдэжэ байһан, колхозниггуудай үйлэдбэриин нормонуудай баталагдаагүй байһан тухай элидхэл соо тэмдэглэгдээ.

Заиграйн, Торгин, Прибайкальска ба бусад аймагуудаар артелиин Уставые хазагайруулһан ябадалнууд илангаяа ехээр үзэгдэһэн байха юм. Дебигорско абалиңа гэдэргэнь бусаажа абаадүй колхозууд аймаг бүхэндэ тон олон байха юм. Тэрэшэлэн хэдэн олон колхозууд хуули бусаар элдэб хүнүүдтэ үгтэһэн үхэр мал ба бусад зөөриеэ суглуулжа абанагүй.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэд хадаа парти ба правительствын тогтоолой хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһые үшөө тодоор элирүүлбэ. Бичурын аймагай газарай таһагые даагша нүхэр Серебренников болбол энээнһээ урда тээ аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ байһан. Семенов түрүүтэй аймагай бусад хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө артелиин Уставые эбдэхэ ябадалые толгойлжо байһыень шангаар шүүмжэлһэн байна.

Мухаршэбэрэй аймагай газарай таһагые даагша нүхэр Ерофеев парти ба правительствын тогтоолые бэелүүлхэ талаар аймаг дотор яһала ехэ хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан болобошье, зарим колхозууд хуули бусаар тарааһан үхэр мал ба сабшалан хадалангаа, мүнгэн абалияа гэдэргэнь бусаажа абаадүй байһаар гэжэ хэлэһэн байна.

Энэ асуудалаар хамта 14 хүн үгэ хэлээ. ВКП(б)-гэй Обкомой хүдөө ажалай таһагые даагша нүхэр Эрдынеев үгэ хэлэхэ зуураа, парти ба правительствын тогтоолые бэелүүлхэ ябадалда АЗО-уд ба МТС-үүдэй ямар үүргэтэй байһан тухайнь тоггобо.

Республикын колхоз ба МТС-үүд 1947 оной хабарай тарилгада хангалтагүйгөөр бэлэдхэжэ байһан тухай БМАССР-эй Газартаряалангай Министр нүхэр Дубровский өөрынгөө элидхэл соо шанга шүүмжэлэл хээ. Элидхэлшын удаа үгэ хэлэгшэд Сахаровский (Торгин МТС), Гармаев (Кяхтын МТС), Семенов (Закаменай МТС), Нимаев (Үдын МТС), Бергунов (Тарбагатайн МТС) ба бусад болбол БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын зүгһөө МТС-үүдтэ бодото туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй гэжэ тэмдэглэбэд. Мүн тэдэнэр запасной частьнуудаар сэхэ хангаха байһан автотракторосбыт, сельхозснаб ба бусад эмхи-зургаануудай тон муугаар хүдэлмэрилдэгые эрид шангаар шүүмжэлээ.

БМАССР-эй Газартаряалангай Министерствын ахалагша агроном нүхэр Лесик зүб севооборот эрхилхэ тухай асуудал дээрэ тогтожо хэлээ.

Тэрэшэлэн «Кадрнуудтай хүдэлмэрилхэ тухай» нүхэр Гершевичын элидхэл хадаа олонхи МТС-үүдэй директорнүүдэй мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандадаг байһыень харуулба.

Нүхэр Гершевичын элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэд хадаа МТС-үүдтэ мэргэжэлтэй кадрнуудай тон шухала хэрэгтэй байһые тэмдэглээ.

Суглаанда хабаадагшад асуудал бүхэниие зүбшэн хэлсэхэдээ, саашадаа улам һайнаар хүдэлмэрилжэ бии байгаа бүхы дутуунуудаа түргэн усадхаха хэрэгтэ үргэн ниитэ колхозниггууд ба МТС-үүдэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдые хандуулхабди гэжэ үгэеэ үгэбэд.

Шүлэг зохёолгын шухала асуудалнууд

уранзохеол эхилэн бэшэжэ ба «Бурят-Монголой Үнэн» газе редакцида өөһэдынгөө шүлэгүүэльгээжэ, газетэдэ гаргахые дэг байна. Тиимэ нүхэдэй тоо эдгүй олон. Тэдэнэр болбол социстическэ мүнөөдэр тухай, ма арадай зол жаргал тухай ба гаяа инаг дуран тухай ех. нэ.

ьгээһэн шүлэгэйнгөө хэрбээ гаэ толилогдоо хадань залуу зо шын сэдьхэл хангагдажа, урдаг ба саашадаа улам һайбэшэхэ зориг түрэдэг байна. анай баатарлаг залуушуудай аһаа уран шүлэг бэшэхэ абьяас тэй хүнүүдэй олоороо шалгатодоржо, поэзиин алтан боргһо орохые эрмэлзэн байгаа алые «Бурят-Монголой Үнэн» ын редакци һайшаадаг ба эртэ туһалхые орсйдодог а. Иимэ дээрэһээ редакци болэрэһэн шүлэгүүд соогһоо найруулгынгаа ба уранайнгаа талаар советскэ ин эрилтэнүүдые ехэнхи т- хангажа шадаха шүлэгүүэлэжэ толилдог байха юм.

хын хамта редакци болбол найруулгаараа бала- уранһайханайнгаа т- һэбхи һула б е хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ. социан байгуулалтын хэрэгтэ ямар туһа нэмэри үгэжэ шадахагүүдые гаргадаггүй байна залуу зохёолшодой шүлэг соо үзэгдэжэ байгаа дээрэ

★

УРАНЗОХЁОЛШЫН ҺАНАМЖА

★★

дурсагдаһан дутагдалнууд ямар шалтагаан дээрэһээ гаранаб? Энэ мүрэнүүдые бэшэжэ байгшын һанамжаар хадаа дурсагдаһан дутагдалнуудай гол шалтагаанинь болбол дооро хэлэгдэхэ ушар-байдалнуудта оршоно.

Марксизм-ленинизмын теориор бэеэ зэбсэглэхын түлөө, олон зуун жэлдэ хүгжэжэ ерэһэн ород литературые, советскэ үеын ород литературые, тэрэнэй историие ба теориие шудалхын түлөө, өөрынгөө культурые ба эрдэм болбосоролые, политическэ мэдэрэлые дээшэлүүлхын түлөө саг үргэлжэ оролдохо гээшэ уранзохеол бэшэгшэ хүн бүхэнэй уялга мүн. Энээнгүйгөөр али тохеолдоһон асуудалнуудые зүбөөр шиидхэжэ, хангалтатай һайн шүлэг ба уранзохеол бэшэдэг болохо гээшэ тон хэсүү. Уранзохеол болбол политикатай һалашагүй холбоотой байдаг. Политическэ болбосорол муутай аад, уранзохеол бэшэдэг хүн алибаа асуудалай тулажа ерэхэдэ түлгэдэг, мухардадаг ба төөридэг байна. Жэшээлхэдэ, зохеол эхилэн бэшэжэ байгаа нэгэ нүхэр өөрынгөө «Манай илалта» гэжэ шүлэг соо иигэжэ бэшэнэ:

«Хаан эзэн шэрээһээ халижа,
Хархис капиталтан буржуй ноедто
Үхэлэйнь үүдэн өөрөө нээгдэжэ,
Үндэһөөрөө тэдэнэр үгы болоо һэн».

«. . .Хархис капиталтан буржуй ноедто үхэлэйнь үүдэн өөрөө нээгдэжэ. . .» гэжэ бэшэһэн ябадал хадаа зохеолшын политическэ болбосоролой гүйхэн байһыень гэршэлнэ.

Уранзохеол, шүлэгүүдые энэ хүн ямар хэлэн дээрэ бэшэдэг байнаб, тэрэ хүн болбол тус хэлэ бэшэгээ эрхим һайнаар мэдэхэ зэргэтэй. Теэд, зарим нэгэн залуу бэшэгшэд энэ асуудалые анхарлаггүй байхань гэмшэлтэй. Тиимэ нүхэдэй шүлэгүүд соо үзэгэй алдуунууд олон байдаг ба зарим үгэнүүдынь удхаарынь таажа уншахаһаа бэшэ аргагүй байдаг байна. Жэшээлхэдэ, нэгэ нүхэр өөрынгөө шүлэгэй нэрые иигэжэ бэшэнэ: «Стаалинсха таван жилей угтамжа», саашань шүлэг соогоо:

«Талын уужам дайдыеэ
Тарьян ногоогор вүрхээнэ. . .
Артиэлын шинэ дүрьмыеэ
Агитадаа волгон явуулна. . .»

Ондоо нүхэр шүлэг соогоо иигэжэ бэшэнэ:

«Томо жижи малнуудаа
Толгой бүхын илгаборилжо. . .»

Тэрэ нүхэр «тарьян» гэхын орондо «тарьян» «үнеэдһээ» гэхын орондо «үнээдһэ» гэхэ мэтээр бэшэнэ.

«Нюрнбергын зэмэлэлтэ» гэһэн шүлэгэй автор «харюу» гэжэ үгые «харюу», «бүхэниие» гэхын орондо «бүхэни» гэжэ бэшэнэ.

Хэлэ бэшэг эрхим һайнаар шудалха, арадай үгын баялигые дүүрэн мэдэхэ ябадал болбол уранзохеол бэшэхые хүсэгшэ хүн бүхэнэй уялга мүн.

Бурят-Монголой бэшэмэл поэзи бии болоһоор үнихэн боложо байна. Гэбэшье, мүнөө хүртэр шүлэг зохеолгын теори бэшэгдээдүй. Энэ хадаа манай поэзиин саашанхи хүгжэлтые, шэнэ поэдүүдэй түрэлгэ ба «хуушан» поэдүүдэй ургалтые нилээдгүй баряжа байна. «Бурят-монгол шүлэгые шэнжэлһэн туршалга» гэжэ А. М. Хамгашаловай ном болбол бурят-монголой хэлэн дээрэ шүлэг зохеолгын теориие бэшэхэ һэдэлгын гансахан лэ эхин забдалга болоно.

Алибаа уранзохеолой хүгжэлтэдэ литературна шүүмжэлэл болбол угаа ехэ үүргэ гүйсэдхэдэгынь элитэ. Теэд манай уранзохеолой ба шүлэгүүдэй алдуу дутуунь, мүн һайн талыень элирүүлэн харуулжа, саашанхи замыень гэрэлтүүлжэ үгэхэ шүүмжэлэл ба шүүмжэлэгшэд мүнөөшье хүртэр үгы байна.

Тэрэнэй эсэстэ шүлэг зохеолгын шэнэ арга маягуудые бэдэржэ олохо, улам гоё, улам һайхан хоолойгоор дуулаха, хэлэеэ баяжуулха ба сэбэрлэхэ тушаа анхарал һулаар табигдана. Мүн манай зарим залуу зохеолшод гансал шаблоноор бэшэдэг ба юумэнэй гадаада шарайень зураглаад лэ тэрээнэй дотоодо үнэн шанарые уудалжа хүсэд шадалаггүй байна. Энэ болбол һүүлэй һүүлдэ шүлэг зохеолго гээшэ тон амархан хэрэг гэһэн хоротой ойлголтодо абаашана. Иимэ ойлголтоор бэшэгдэһэн шүлэгүүд уншагшын сэдьхэлые баясуулжа, хүдэлгэжэ, тэрээндэ шэнэ бодол түрүүлжэ, зоригыень шангадхажа шададаггүй байхань гайхалгүй.

Шүлэг эхилэн бэшэжэ байһан хүн түрүүшээр бэлэн харгыгаар бэеэ һорихые оролдожо ябаһаар дээрэ хэлэгдэһэн шаблонтой зайлашагүй золгоно. Жэшээлхэдэ, нэгэ нүхэр «Амарагтаа» гэһэн шүлэг соогоо иигэжэ бэшэнэ:

«Дура зүрхыем татаһан
Дуратай инаг басаган,
Дуулыш, мэдыш намайе
Дуралан, дурдан байхыем.»

Энэ шүлэг «амарагайшье», уншагшыншье сэдьхэлые хүдэлгэжэ шадаха хүсэгүй. Юундэ, яахадаа? «Поэтическэ зохеол бүхэнэй арганайруулганшье, матер алыншье шэб шэнэхэн байхань зайлашагүй шухала» (Владимир Маяковский). Теэд дээрэхи бадаг соо шэнэ юумэ юушьегүй.

Нүгөө нэгэн нүхэр «Сээжэ зүрхэм доһолно», «Шамайгаа хүлеэнэб, этигыш», «Яруунын эрьеэ» гэхэ мэтын арбаад шүлэг эльгээгээ. Бултань соонь Яруна ба инаг хоер тухай хэлэгдэнэ. Эдэ шүлэгүүдэй гаршагуудань ондо ондоо байхаһаа бэшэ удха найруулгаараа бэе бэеһээ илгашагүй. Эдэ шүлэгүүдэй дундаһаа гарта дайралдаһан нэгэн сооһоонь хэдэн мүр харуулая.

«Баяр бурят орондом,
Байгал сагаан Яруна
Булгилан мигалзан хүльбэржэ
Бүхы олон арадайм
Байха зүрхые баясуулнаш...»

Энэ мүрнүүдые уншаад байхада, һанаанда ороһон захын үгэнүүдые суглуулжа, толгой нэилүүлһэниинь эли байна.

Эдэ мэтын шүлэгүүд ба еһотой поэзи хоерой хоорондо хэды шэнээн зай, хэды шэнээн олон дабаанууд байна гээшэб!

* * *

Хүсэд хатаангүй, шиигтэйгээр табиһан бухал, сомоһон һури удангүй дотороо халажа шаралдаг, саашадаа бурятан хаалжа хэрэггүй болодог байхада, харин үбһөө һайса хатаагаад нягта бэрхээр табиһан бухал, сомоһон һури удаан хугасаада шанараа алдадаггүй. Фундамент муутайгаар, харюусалгагүйгөөр баригдаһан шулуун барилга байн байтараа һандардаг ба һайн фундаменттайгаар, һайнаар баригдаһаниинь олон зуун жэлдэ бата бэхи байдаг. Тэрэшэлэн үгэнүүдээ һайса һагшажа сэбэрлэнгүй, сэдьхэлээ хүдэлгэнгүй үгэ бүхэнэйнгөө байрые олонгүй яагаажа бэшэгдэһэн шүлэг һэбхи һула байдаг ба удангүй үмхэрдэг. Харин үгэнүүдэй сэсэгые халмэжа, үни удаан оролдожо, дахин дахин бодожо, заһ баряжа, тодо һайнаар, гүнзгы удхашанартайгаар бэшэгдэһэн шүлэг арадта һайшаагдажа, поэзиин алтан фонддо ородог байна.

В. Маяковский болбол поэзиие хамагай үнэтэ металл болохо радиие бэдэржэ ололготой адлишаһан ба мүн гансахан үгэ олохын түлөө хэдэн мянган тонно үгын рудае онгирогохо хэрэгтэй болодог гэһэн байна. Эдэ үнэтэ үгэнүүдые мартаха еһогүйбди

Ш. НИМБУЕВ.

ҮНГЭРҺЭН НАВИГАЦИИН ДҮН БА ҮБЭЛЭЙ СУДНО-ЗАҺАБАРИЛГЫН ЗОРИЛГОНУУД

Байкало-Селенгинскэ пароходствын уһанзамайхид шэнэ Сталинскэ табанжэлэй нэгэдэхи жэлэй навигациин түсэбые муу бэшээр дүүргөө. Нёгоо жэл-йхитэй сасуулбал 1946 ондо ашаа шэрэлгэ тоннор—20 процент, тонно-километрээр—17 процент дээшээ гараа. Мүн пароходствынхид хүдөө ажахын кампанинуудай үедэ Сэлэнгэ мүрэн шадарай районуудые шэнгэн түлишөөр ба ажаүйлэдбэриин предприятинуудые овощь, мэло, шулуун нүүрһөөр таһалгаряагүй хангажа шадаба.

Тиихэтэй хамта, пароходуудай командануудай худэлмэри нилээ һайжараа. Капитанууд-командирнууд болбол гол мүрэнэй флодые бүри оперативнаар, сагай эрхэ байдалтай таарулан хүтэлжэ һураа. Байгша оной навигациин түрүүшын үдэрһөө эхилээд судна-нуудай командирнууд ашаа шэрэлгын ба судна-нуудай ябалгын түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө тэмсэһэн байна. Тэрээнһээ ашаар, самоходно флодой үйлэдбэрилгын хэмжээ нилээд ургадхагдаһан байна гэбэл: хуурай ашаа шэрэлгые 37 процент, шэнгэн ашаа шэрэлгые 29,9 процент, плодоор шэрэлгые 14,1 процент ургадхөө.

Байкало-Сэлэнгинскэ пароходствын коллектив Бухэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ эгээл түрүүлэн орогшодой тоодо байлсана. Эһэ мүрысөөндэ пароходствын бүхы мэргэжэлтэд хабаадалсаа. Эдэнэрэй олонхидынь стахановскэ ажалаараа алдар суутай болоо. Жэшээлхэдэ, „Бурят-Монгол", „Пограничник", „Чаадаев", „Маяковский" пароходуудай командануудшударгуу ажалаараа илгараа. Механигууд нүхэд Мипеев, Лохов, Зубов, Антушев гэгшэд эрхим показательнуудые ажал дээрээ туйлаһан байна. Кочегарнууд нүхэд Глазков („Маяковский"), Федотов („10 лет Бурятии") гэгшэд „Бассейнын эрхим кочегар" гэһэн хүндэтэ нэрэзэргэ олобод. Пароходствын бүхы кочегарнууд өөһэдынгөө ажалай даалгабарииие үлүүлэн дүүргэжэ, тэдэнэрэй жэшээтэ һайн хүдэлмэриин ашаар тус пароходство горьгойхон тооной түлишэ арбилһан байна.

Байкало-Сэлэнгинскэ пароходствын уһанзамайхидай туйлаһан амжалта болбол гол мүрэнэй флодой Министерствээр үндэр сэгнэлтэ олоо. Тиигэжэ, „Пограничник", „Бурят-Монгол", „Чаадаев" пароходуудай экипажнууд июнь, июль, август һарануудта Бухэсоюзна гурбадахи шанда хүртэһэн, октябрь һарын навигациин түлөө „Маяковский", „10 лет Бурятии" пароходуудай командануудБухэсоюзна нэгэдэхи зэргын шан ба гол мүрэнэй Министерствын дамжуулгын Улаан тугые абаһан байна.

Энэ пароходствын үйлэдбэриин показатель һайн байбашье, ажал дээрэнь хүсэд хэрэглэгдээгүй арга-боломжонууд нилээд олон үлөө. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдашаа тээхэ ба буулгаха операцинуудта пароходуудай миин байлга ехэхэн үзэгдөө Илангаяа, пассажирскэ пароходуудай ябалгын расписаниин эблэрхэ ябадал урда жэлэйхидээ орходоо олон байба. Мүн тэрэшэлэн зунай үе соо суднануудай аварида оролго ехэдэлэн байгаа. Пароходствын хүтэлбэри эгшэд хадаа пристаньнууд дээгүүр һайн гурим байгуулжа шадаагүй.

Зарим суднануудай ба пристаньнуудай коллективүүдэй дунда ажалай жаяг заршам хангалтагүйгөөр табигданхай.

Пароходствын хүдэлмэридэ байгаа эдэ бүхы дутуу дундануудхадаа нэн түрүүн, энэ пароходствын коллективүүдэй дунда политико-хүмүүжүүлэлгын хүдэлмэриин тоодо хэмжээндэ табигдаһан дээрэһээ болоо гэжэ тайлбарилагдаха байна.

Мүнөө жэлэй бассейнын навигаци хаагдаба. Бүхы флот үбэлэй байлгада оробо. Суднануудай гурбанай нэгэ хубинь техническэ байдал хангалтагүй гэжэ гүрэнэй комисслар тодорхойлагдаба.

Тиимэһээ, үбэлэй үедэ судна-нуудые ба баржануудые эрхимээр заһабарилга хадаа бассейнын уһанзам йхидай гол шухала зорилго болоно. Затоной техническэ базын һайжарһан дээрэһээ энэ жэлэй судно заһабарилгые саг болзор соонь, эрхим шанар гайгаар заһабарилха дүүрэн арга нүхэсэл бии.

Тиигэбэшье, судно заһабарилгын түрүүшын үдэрһөө эхилээд Байкальскэ мастерскойнууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байнад. Мастерскойнуудай цехүүд үбэлэй архэ байдалда бэлэдхэгдэжэ, үшөө дулаалагдаагүй, станок түхеэрэлгэнүүдынь дүүрэ хэрэглэгдээгүй. Мүн эдэ мастерскойнууд багажа зэмсэгүүдээр ба заһабарилгын материалнуудаар хүсэд хангаглаагүй.

Мүн судно заһабарилгын заводтошье иимэрхүү байдалтай. Заһабарилгын материалнууд мүн эндэ дугамаг дээрэһээ судно-заһабарилгые графигай ёһоор үнгэргэхэ аргагүй болоно.

Тиимэһээ пароходствын парти организаци хадаа эдэ дутуу дундануудһаа бодото тобшолол хэжэ, оройнгоо түрүү үүргые, хэрэг ажал дээрэ харуулха ёһотой. Пароходствын бүхы коллективүүдэй дунда социалистическэ мүрысөө ёһотойгоор хүтэлбэрилжэ, энэ мүрысөөндэ бүхы хүдэлмэришэдые ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулха, түрүүшүүлэй түрүү дүрэлэтые бүгэдэнииингын шадабари болгохын түлөө ехэхэн оролдолго гаргаха ба эмхидхэлэй хүдэлмэринүүдые ябуулха уялгатай.

Н. Хазагаев.

10 МИЛЛИОН ТҮХЭРИГЭЙ ТУҺАЛАМЖА

БМАССР-эй Финансын Министерствын дэргэдэхи олон хүүгэдтэй ба ганса бэе эхэнүүдтэ гүрэнэй туһаламжа үзүүлхэ таһаг болбол мүнөө жэлэй үнгэрһэн 9 һара соо 10279 мянган түхэригэй туһаламжа олон хүүгэдтэй ба ганса бэе эхэнэрнүүдтэ үгөө.

Үгтэһэн энэ туһаламжые 5070 эхэнүүд абаба.

Урьһаламжынгаа түлбэриие дүүргэбэ

СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ дүрбэдэхи табанжэлэй түрүүшын жэлэй урьһаламжын мүнгые Бичурынхид түлэжэ дүүргэбэд. Аймагай нөөсэлгын кассада 830.000 түхэриг оруулагдаа. Иимэһээ Бичурын ажалшад гүрэндөө үгөһэн урьһаламжаяа болзорһоо урид оруулжа гүйсэдхэбэ.

Малшадта дулаан хубсаһа үгэбэ

Үбэлэй үедэ малай харууһалгые бүри һайжаруулхын зорилгоор Яруунын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлени болбол колхозойнгоо малшадые дулаан хубсаһаар хангаба. Малшадта 5 лэгэл, 7 валенка, 7 малгай, 2 хүдэһэн гутал, гуталай ула, бээлэй болон даха гэхэ зэргын хубсаһануудые хубаан үгэбэ.

Ц. Д. Дугаров.

Оролдосотой адуушан

С. Раднаев гэгшэ Баргажанай аймагай Уланай сомоной Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ахалагша адуушанаар хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Раднаев 119 толгой адуу харадаг. Эдээн сооһоонь 21 гүүн турзэжэ, абаһан унагадынь булта тэнжүүлэгдээ. Хаража байһан адууһаань нэгэшье толгойн хоролто болоогүй.

Нүхэр Раднаев болбол эрхим хүдэлмэриин түлөө нэмэлтэ түлбэри болгон 1 унгэа 2 центнер хахад таряа абаха болобо.

Г. Бадмаев.

Малай шэнэ байранууд

Хэжэнгын аймагай Дунда-Худанай сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэл малайнгаа байрануудые дулаалһан байхаһаа гадна, Хүхюурта ба Сагаан нуур гэжэ газарнуудта малай шэнэ байрануудые барьа. Малдаа нэмэлтэ тэжээл һайса бэлдээ. Малшадай дунда культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри эмхидхэхын тула хоер улаан булангуудые шэнээр барижа байна.

П. Содбоев.

Шэнэ һургуули

Улан-Удэ шадарай Дээдэ-Березовкодо бэе муутай үлбэр үхибүүдэй һураха һургуули нээгдэхэнь. Энэ һургуули хадаа тэдэ хүүгэдэй тамир шэнээнь шангадхахын тула арюун сэбэр агаар ой модотой газарта нээгдэхэ болоно. Тус һургуулида һурагшад болбол һайн хоолоор хангагдаха байна. Эндэ 100 хүүгэд һураха юм.

Олзобориин артелиин магазин

Кяхта городто «Красное знамя» ба Куйбышевэй нэрэмжэтэ олзобориин артельнууд өөһэдын магазинуудые нээбэ. Магазинуудтань түмэр ба шабар амһартанууд, извёстко, ишиг гутал, валенка болон ажаүйлэдбэриин бусад товарнууд худалдагдана.

Һаяар эдэ магазинууд хадаа булгайраар оегдоһон тоног зэмсэгүүд ба бусад зүйлнүүдые худалдаха байна.

Үнэгэнэй түл

Тарбагатайн аймагай «Серп ба молот» колхозой үнэгэнэй фермые даагша Анна Сластина гэгшэ халтар хара үнэгэдэй түлнүүдые харамтай дуратайгаар харууһалдаг байна. Мүнөө жэлдэ 7 үнэгэн түрэжэ, 14 гүлгэ үгөө. Эдэнь бултадаа гарза болонгүй түлжөөгдөө.

Энэ фермэ колхоздоо ехэ олзо оруулна. 1945 ондо колхоз хадаа гүрэндөө 21 үнэгэ тушаажа, тэрэнэй түлөө 30 мянган түхэриг мүнгэ, 207 пууд талха, 21 пууд крупа, 130 метр бүд ба бусадые абаһан байна.

А. Тарский.

Буу зэбсэгые тэнсүүлэн тааруулха ба хороохо тухай

1946 оной декабриин 14-дэ Генеральна Ассамблейгээр абтаһан резолюциин текст

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 15. (ТАСС). Нэгэдэмэл нацануудай организациин Генеральна Ассамблей дээрэ абтаһан резолюци соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

«Буу зэбсэгые юрэнхыдэнь тэнсүүлэн тааруулгые ба хороолгые тодорхойлхо принципүүд.

1. Уставай 11-дэхи статьяе дүүргэлтэ болгохын ба принципүүдтэй зохилдуулан уласхоорондын эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые бэхижүүлхын зорилготойгоор буу зэбсэгые ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые юрэнхы дээрэнь тэнсүүлэн тааруулха ба хороохо ябадалые уридшалан хараалхын тулада болон буу зэбсэгые ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые тэрэ тэнсүүлэн тааруулһан ба хорооһон ябадалай бүгэдын гурим байһан тулада ганса нэгэхэн хабаадагшадаар бэшэ, харин бултаар сахигдажа байхын тулада шухала гэжэ тоологдохо бодото хэмжээ ябуулгануудые Аюулгүйн совет болбол ээлжээ сахин удааралгүй зохеожо эхилхэ ёһотой гэжэ Генеральна Ассамблей мэдэрнэ. Аюулгүйн соведээр зохеогдоһон түсэб Генеральна Ассамблейн тусхай сесси дээрэ хаража үзэхыень тулада Нэгэдэмэл нацануудай организациин члеңүүдтэ генеральна секретаряар үгтэхэ ёһотой.

2. Генеральна Ассамблейгээр һайшаагдаһан договор гү, али конвенцинүүд, эдэнүүдые баталха таланууд боложо байгаа гүрэнүүдтэ Уставай 26 дахи статьягай ёһоор ратификацилхын тулада үгтэхэ байна.

3. Атомна зэбсэгые, хүн зониие олоор мүнөөшье ба хэтэдээшье үгы хэжэ шадаха ондоошье янзын буу зэбсэгүүдые хоримжолхо ба национальна зэбсэгжэлһээ хуряажа абаха хойшологдошогүй зорилгые туйлаха замаар бодото алхам болгон атомна энерги болон энэ үеын бусад наукана зохеолнуудай ба техническэ нарижуулгын хойноһоо уласхоорондын хиналтые түргөөр тогтоожо, тэдэниие гансахан лэ амгалан тайбан юумэндэ хэрэглэхэ ябадалые хэрэглэхын зорилготойгоор 1946 оной январиин 21-дэ Генеральна Ассамблейгээр абтаһан резолюциин 5-дахи бүлэг соо заагдаһан уялгануудаатомна энергиин талаар комисси түргөөр гүйсэдхэхыень Генеральна Ассамблей болбол шангаар дурадхана.

4. Буу зэбсэгые юрэнхы дээрэнь хоримжолхо, тэнсүүлэн тааруулха ба хороохо ябадал гансаханшье хоердохи шатын буу зэбсэгүүд тушаа бэшэ, мүн тэрэшэлэн мүнөө үеын дайнай гол гол зэбсэгүүд тушаа хэгдэхыень хангахын тулада атомна энергиие хинаха комиссяар хүргэгдэхэ элидхэлые Аюулгүйн Соведтэ хаража үзэлгые түргэдхэхыень уласхоорондын хиналта ба инспекциин системые байгуулха талаар конвенциин гү, али конвенцинүүдэй проектые Аюулгүйн Соведтэ хаража үзэлгые түргэдхэхыень Генеральна Ассамблей һайшаан дурадхана. Гэхэтэй хамта, эдэ конвенцинууд хадаа мүнөө ба хэтэдээ хүн зониие олоор үгы хэхын тулада хэрэглэгдэхэ атомна ба бусад буу зэбсэгүүдые хоримжолхо ябадалые, атомна энергиин хойноһоо хиналтые, тэрэниие гансахан лэ амгалан тайбан хэрэгтэ хэрэглэхэ хэмжээгээр тогтоохо ябадалые хараалха ёһотой байнад.

5. Буу зэбсэгүүдые ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые юрэнхы дээрэнь тэнсүүлэн тааруулхын ба хороохын тулада гүрэнүүдэй условинуудые гүйсэдхэхэ ябадалдань һаад түбэг татаглахагүйн лаб найдалгые инспектировалхэ ба бусад аргаар хангахые Генеральна Ассамблей шухала гэжэ тооложо.

Иимэһээ атомна энергиие хинаха болоһонтой ба буу зэбсэгүүдые юрэнхы дээрэнь тэнсүүлэн тааруулха ба хороохо болоһонтой дашарамдуулан тиимэнүүд үнэн болото ба лаб найдалгануудые хангахын зорилгоор дурадхалнуудые дары зохеожо эхилхыень Аюулгүйн Соведтэ Генеральна Ассамблей һайшаан дурадхана.

6. Буу зэбсэгые ба зэбсэгтэ хүсэнүүдые түргөөр юрэнхы дээрэнь тэнсүүлэн тааруулха ба хороохо, атомна энергиие сэрэгэй хэрэгсэлдэ хэрэглэлые хоримжолхо ба мүнөө гү али хэтэдээ хүн зониие олоор үгы хэхын тулада хэрэглэгдэхэ атомна ба бусад гол гол янзын зэбсэгүүдые национальна буу зэбсэгжэлһээ хуряаха, атомна энергиие гансахан лэ амгалан тайбан хэрэгсэлдэ хэрэглэхэдэ шухала хэм хэмжээгээр хинаха талаар хэмжээ-ябуулгануудые абаха ябадалые хангахын тулада 4-дэхи пункт соо заагдаһанай ёһоор уласхоорондын эб найрамдалта аюулгүй байдалые сахихын ту... гол харюусалые бэеэ даажа бай... Аюулгүйн Совет соо тусгаар ор... нуудаар дамжуулан ябуулгаяа х... байдаг уласхоорондын системэ б... гуулагдаха байна. Теэд тэдэ... хуули захирганай эрхэнь ба ... тудынь тэдэ органуудые шин... жэ байгуулһан конвенцеэр гү, ... конвенцинүүдээр тогтоогдоно.

7. Генеральна Ассамблей бо... аюулгүйн проблемые буу з... хуряаха проблемэтэй нягта б... тай гэжэ мэдэрээд уставай 43-... статьяда заагдаһанай ёһоор зэб... тэ хүсэнүүдые мэдэлдээ абаха... рэгые али болохоор түргэд... Аюулгүйн Соведтэ һайшаан ду... хана.

Урдань дайсан байһан гүрэн... территоринууд дээрэһээ эзэмд... дэ хэрэгсэлтэй зэбсэгтэ хүсэнүү... үлүүеынь прогрессивнэ ба бала... рованно ёһоор гаргажа эхилх... мүн тэрэшэлэн уставта зохимж... ба уласхоорондын хэлсээнүүдтэ... рюу бэшэ договорнууд ба х... нүүд соо һайн дураараа ба бүгэд... элитээр соносхоһон зүбшөөрэл... гөөр членүүдэй гүрэнүүдэй терр... ри дээрэ оруулаад байһан сэрэ... дээ дары гаргажа эхилхыень ... нүүдтэ-гүрэнүүдтэ һайшаан ду... хагдаа.

Саашань, национальна зэбс... хүсэнүүдые зохимжотойгоор хо... хые болон национальна зэбс... хүсэнүүдые юрэнхыдэнь про... сивнэ ба балансированна ёһоор... роохые һайшаан дурадхана.

8. Атомна энергиие хинаха т... комиссиие тогтоохо тухай 1946 о... январиин 21-дэ Генеральна Асс... лейгээр абтаһан резолюциие... документын юуниишье хубил... ба хизаарлажа шадахагүй байна...

9. Дэлхэйдэхи хүн зоной хүсэ... дые ба экономическа ресурснуу... буу зэбсэгжэлгын хэрэгтэ тон... гаар хандуулан уласхоорондын... найрамдалые ба коллективнэ а... гүй байдалые тогтоолголо ба ... жэн сахилгада туһалхын зор... тойгоор Аюулгүйн Соведтэ ... атомна энергиие хинаха комис... али бүхы туһаламжа үзүүлхые ... неральна Ассамблей болбол Н... дэмэл нацануудай организа... членүүдые уряална».

ГАДААДЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ СЕССИ ХААГДАБА

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 13. (ТАСС-эй спецкорр.) Үсэгэлдэр гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй сесси дүүрэбэ. Бүгэдын мэдэһээр, тэрэнэй хэһэн хүдэлмэринь угаа ашагтай үрэтэй байгаа бэлэй. Министрнүүд болбол урдань Германиин союзнигууд байһан Италитай, Румынитай, Болгаритай, Венгритэй ба Финляндитай хэгдэхэ эб найрамдалай табан договорнуудай текстые зүбшөөһэн байха юм. Мартын 1-дэ Москвада болохо Министрнүүдэй Соведэй удаадахи сессиин хэлсэхэ германска асуудалнуудые хаража үзэлгын гуримые зохеоһон байна. Иимэ ехэ үрэ туйлаһан ушарынь хадаа, бүхы делегацинуудай үтэеэ нэгэдэнги шиидхэбэри гаргаха гэжэ оролдоһон ябадал дээрэһээ болобо.

Үсэгэлдэр болоһон дүүргэлтын заседани дээрэ Министрнүүд хадаа эб найрамдалай договорнуудай болон Триестын Сулөөтэ Территориие эмхидхэхэ тушаа үшөө шиидхэгдээгүй байһан һүүлшын асуудалнуудые хаража үзэлһэн байгаа. Эдэ бүхы асуудалнууд тушаа үгөөр нэгэдэһэн байна. Министрнүүд хадаа Дунайска конференци татаха тухай коммюнике тунхаглаха гэжэ хэлсэбэ тэрэнь тусгаар толилогдохо юм.

Министрнүүдэй Соведэй дүүргэлтын заседани дээрэ гүрүүлэгшээр һууһан В. М. Молотов зүблэхэ зүйлнүүдэй дүүрэд байхада иигэжэ мэдүүлбэ:

—Эб найрамдалай договорнуудые зохеохо тушаа үни удаан хэсүү бэрхэ хүдэлмэри хэжэ дүүргэһэнэй дашарамда министрнүүдэй Соведые амаршалха зүбшөөрэл мүнөөнэй заседаниин түрүүлэгшэ байһан намда олгыт. Нью-Йоркдо манай хүдэлмэрилжэ байха үедэ бидэндэ хүндэшэ һайнаар ба анхаралтайгаар хандаһанайнь түлөө Америкын Холбоото Штадуудай правительстводо ба господин Бирнсдэ өөртэнь би өөрынгөө үмэнэһөө, мүн эндэ айлшад болоһон байлсаһан нүхэдэйнгөө үмэнэһөө баясхалан хүргэхэ байнаб.

—Мүнөөдэр гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй Соведэй 98-дахи заседани хээд дүүргэжэ байхадаа—зуулахи заседани хэхэ сагта хүрөөгүй байнабди—мүнөөнэй сесси хүртэр Парижда, тэрээнһээ түрүүн Лондондошье һаала ехэ хүдэлмэри хэһэн ушарые мартажа шадахагүй байнабди. Ойрын сагта бидэнэр эб найрамдалай шэнэ договорнуудые бэлэдхэжэ орохо ёһотой болонобди. Түрүүшын табан договорнуудые бэлэдхэһэн манай хүдэлмэри ха... эб найрамдалай договорнуудай ... шанхи проектнүүдые зохеохо ту... амжалтатай хүдэлмэри хэхэлэ... туһалха гэжэ би найданаб. Бид... ойрын сагта Москвада энэ хү... мэриие хэжэ эхилхэ ёһотой бай... ди. Москва болбол хани барис... гүрэнүүд—Америкын Холбоото Ш... дууд, Великобритани болон Ф... циин түлөөлэгшэдые хүндэшэ... наар үгтаад, энэнэй хойто тэ... дэхэ ёһотой байһан хүдэлмэ... эрынгөө зүгһөө шадаха зэргээр... һаламжа үзүүлхэ юм гэжэ та... хэлөө найдуулха байнаб гэбэ.

Бусад министрнүүд мүн лэ ... нихон үгэнүүдые хэлэжэ, эб на... далай табан договорнуудые б... хэхэ тушаа хүдэлмэриие ам... татайгаар хэжэ дүүргэһэндэө ... намжатай байһанаа ба сааша... хүдэлмэриимнай мүн лэ үды ... ашагтай үрэтэй байха юм гэжэ... лаһанаа мэдүүлбэд.

Мүнөөдэр гараһан америка... газетэнүүд гадаадын хэрэ... министрнүүдэй Соведэй сесси ... хэйн һайнаар дүүрэбэ» гэжэ ... дэглэнэ. Жэшээнь «Нью-... Таймс» газетэ тиигэжэ бэшэн...

Шэнэ магазинууд ба ларегууд

Арадай ажахын һэргээгдэн бодхоогдожо байхатай хамта ажалшадай ажа байдалай эрилтэ үдэрһөө үдэртэ ургажа байна. Тиихэдэнь республикын городууд ба аймагууд болон хүдэлмэришэдэй һууринуудаар шэнэ шэнэ магазин ба ларегууд олоор нээгдэхэнь. Бурмонкоопсоюз болбол республика дотор 35 магазинууд ба ларегуудые нээхэ болобо. Эндэ нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинуудай бүтээн гаргаһан үргэн хэрэглэлэй эд бараануудһаа гадна, хүдөө ажахын продуктнууд элбэг ехээр худалдагдаха болоно.

Улан-Удын Куйбышевай үйлсэдэ шэнэ магазин һаяар нээгдэжэ, энэ магазинда үргэн хэрэглэлэй эдлэлнүүд худалдагдаха юм. Мүн Ленинэй үйлсэдэ хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха магазин нээгдэхэ байна. Эндэ мяха, сало, тоһо, һамар ба бусад зүйлнүүд худалдагдахань.

Городой худалдаа-наймаанай розничэ конторын продуктово павильон болбол һара соо 600.000 түхэригэй хүдөө ажахын продуктнуудые худалдахаар хараалана.

Шэнэ арга

Үйлэдбэриин бүтээсые дээшэ... хэ ба физическэ ажалые хүнгэд... талаар Улан-Удын депо хадаа... га механизациие (жэжэ заһа... нуудые хэхэ арга) үргэнөөр д... рүүлэн хэрэглэхэ ябадалые эрх... байна. Энээнэй урда тээ депо ... детальнуудые шудхаха хэбү... (формонуудые) хатааха пеэш... заводһоо абадаг байгаа. Мүнө... гогой шудхалгын цехын техн... нүхэр Астраханцев гэгшэ хэбү... хатааха шэнэ аргые зохеон о... байна.

Харюусалгата редакторай орл...
Д. Д. ЛУБСАНО...

Дуу хүгжэмэй ургалтада туһалжа байна

БМАССР-эй XXV жэлэй ойе угтуулан дуу хүгжэмэй культурые үргэнөөр дэлгэрүүлэн хүгжүүлхэ ябадалда ба манай композиторнуудта туһалха зорилгоор сталинскэ шангай лауреат Л. К. Книппер ба композитор С. К. Ряузов гэгшэд Москваһаа манай республикада ерэһэн байгаа.

Эдэ композиторнууд бурят-монгол арадай дуу хүгжэмэй баялигтай танилсаха зорилготойгоор аймагуудаар ябаад ерэбэ. Нүхэр Книппер Курумканай аймагта ошожо арадай аман зохёол, дуу хүгжэмтэй танилсаһан ба дала гаран дуунуудые бэшэжэ абаһан байна.

Курумканһаа бусажа ерэһэнэйнгээ һүүлээр Лев Константинович болбол «Курумкан» гэжэ дүрбэн бүлэгтэй сюитэ зохеогоод, тэрээнтэй республикын дуу хүгжэмэй мэргэжэлтэд ба бусад нүхэдые танилсуулба. Сугларагшадай дунда БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ С. М. Иванов, СССР-эй арадай артист Г. Ц. Цыденжапов, театрын дирижер Бухбиндир ба бусад байлсаба. Сугларагшад бүгэдөөрөө тус сюитые үндэрөөр сэгнэн һайшаажа, композиторой саашанхи хүдэлмэридэ амжалтануудые хүсэбэ.

Декабриин 14-эй үдэшэ энэ сюитэ радиогоор дамжуулагдаһан байна.

Нүхэд Книппер ба Ряузов гэгшэд манай композиторнуудта сэгнэшэгүй ехэ туһаламжа үзүүлхэ байна гэжэ найдагдана.

Композитор Д. Аюшеев.

УЛАН-УДЫН ШАТАРШАД ИРКУТСК МОРДОБО

Үсэгэлдэр, республикын столицын шатаршадай команда, хамта 12 хүн Иркутск городто болохо шатаршадай традиционно матчда хабаадалсахаяа мордобо. Энээнэй урда тээ Улан-Удэ ба Иркутск городуудай шатаршад 6 дахин матч хэжэ уулзаһан байна. Улан-Удын шатаршад эдэ матчнуудай дүрбыень шүүһэн ба хоертонь шүүгдэһэн байна.

Улан-Удэ городто июль һара соо болоһон матчда иркутскынхид ехэ бүлюүгаар улан-удынхидые илаһан байха юм. Мүнөө болохоео байгаа матчда эдэ хоер городуудай эгээн шадабаритай ба бэрхэ шатаршад наадана.

Улан-Удын командын составта доро дурсагдаһан хүнүүд баталагдаба, гэбэл: СССР-эй мастерта кандидат республикын чемпион Мурзин, нэгэдэхи категориин шатаршад—Лепихин, Игумнов, Цыденов, Олзоев, Мэмилов, Копыловский, Павлов, хоердохи категориин шатаршад — Занданов, Михайлов, һургуулиинхидай чемпион Мельников ба эхэнэр шатаршад Бадмацыренова, Цыбиктарова гэгшэд болоно.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-89; зам. редактора — 23. ответ. секретаря—3-23; отдел.в: партийной и комсомольской жизни, сельск... хозяйства — 3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта — 4-52, писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений — 2-64 (2 зв.)

Н—00769. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. тираж 10.0...